

ความท้าทายของประเทศไทยในการบังคับใช้ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและ สิทธิทาง การเมือง (ICCPR) ต่อเหตุการณ์ชุมนุมในสมัยรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ.2562-2564.



สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHALLENGES OF THAILAND IN ENFORCING INTERNATIONAL COVENANT ON CIVIL AND  
POLITICAL RIGHTS DURING GENERAL PRAYUT CHAN O CHA'S ADMINISTRATION A.D  
2019-2021.



An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements  
for the Degree of Master of Arts in International Relations  
Department of International Relations  
FACULTY OF POLITICAL SCIENCE  
Chulalongkorn University  
Academic Year 2021  
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์

ความท้าทายของประเทศไทยในการบังคับใช้ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและ สิทธิทางการเมือง (ICCPR) ต่อเหตุการณ์ชุมนุมในสมัยรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ.2562-2564.

โดย

น.ส.วิลาสินี จันทร์วุฒิวงศ์

สาขาวิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษิร ชีฟเป็นสุข

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ  
(ดร.ภาณุภัทร จิตเที่ยง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษิร ชีฟเป็นสุข)

..... กรรมการ  
(ดร.สุรัชนี ศรีไย)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย  
CHULALONGKORN UNIVERSITY



# # 6380129824 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEYWORD: Freedom of Assembly International Regime Complex ICCPR

Wilasinee Chanwuttiwong : CHALLENGES OF THAILAND IN ENFORCING INTERNATIONAL COVENANT ON CIVIL AND POLITICAL RIGHTS DURING GENERAL PRAYUT CHAN O CHA'S ADMINISTRATION A.D 2019-2021.. Advisor: Asst. Prof. Dr. KASIRA CHEEPPENSOOK

This Thesis focuses on the challenges of Thailand in enforcing Article 21 of the International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR to the public assemblies during General Prayut Chan-o-cha term as Thailand's Prime Minister (B.E. 2562-2564), to study the unnecessary enforcement of domestic law and to highlight the importance of human rights principle, in order to understand the issues and the obstacles in that hinders the full enforcement of the International Covenant, specifically to the incidents where violence has been committed by the legal enforcer. The aforesaid incidences are considered a violation of fundamental rights where such fundamental rights are still being upheld by the United Nation. The author has further her research on the concept of International Regime Complex and the application of such concept to the incidences. The author discovered that the International Covenant on Civil and Political Rights are not consistent with the national interests, and without any central authority enforcing any punishment to the violators, Thailand is committing a violation against the rules of the International Covenant on Civil and Political Rights, and such violation in inconsistent with the true intent of human rights, which is a major challenge in Thailand.

Field of Study: International Relations

Student's Signature .....

Academic Year: 2021

Advisor's Signature .....

## กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความสะดวกและความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กษิร ซิฟเป็นสุข อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาช่วยให้ความสำคัญแก่นิสิต ให้ความทุ่มเท และสละเวลาแนะนำองค์ความรู้ต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่องานสารนิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ ที่สำคัญ ขอขอบพระคุณ ดร. ภาณุภัทร จิตเที่ยง ประธานกรรมการสอบ และ ดร. สุรัชนี ศรีไย กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ และแนวทางการปรับสารนิพนธ์ในประเด็นที่ไม่ชัดเจน จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ตามระเบียบมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณคณะอาจารย์ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้ทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเขียนสารนิพนธ์ รวมถึงองค์ความรู้ต่างๆที่ได้รับตลอดการศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแห่งนี้ ซึ่งร่วมไปถึง ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และอำนวยความสะดวกอย่างดียิ่งเสมอมา ขอขอบคุณเพื่อนร่วมหลักสูตร ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่าน ที่คอยส่งกำลังใจให้กันและกัน โดยไม่เคยปฏิเสธการช่วยเหลือ คอยให้การสนับสนุน และร่วมสร้างมิตรภาพอันดีให้กันตั้งแต่วันแรก

สารนิพนธ์ฉบับนี้เปรียบเสมือนตัวแทนของความเพียรพยายาม และความมุ่งมั่นของผู้เขียน อนึ่ง กิตติคุณชีวิต ซึ่งได้รับแรงผลักดันผ่านกำลังใจจากสมาชิกในครอบครัว และเพื่อนๆ โดยเฉพาะ คุณพ่อชวลิต จันทร์แก้ว และคุณแม่พัทธ์ธีรา จันทร์วุฒิมงศ์ ผู้ซึ่งให้การสนับสนุนด้านการศึกษาและชีวิต และเป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษาหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อันนำมาซึ่งความภาคภูมิใจของผู้เขียน และครอบครัว

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณ คุณนรเศรษฐ์ โอบนายิกุล สามิผู้อยู่เบื้องหลังผู้ซึ่งคอยให้กำลังใจ คอยให้ความช่วยเหลือ และให้ความเชื่อมั่นต่อผู้เขียนอย่างแรงกล้า และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้เขียนประสบความสำเร็จในครั้งนี้

วิลาสินี จันทร์วุฒิมงศ์

## สารบัญ

	หน้า
.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทนำ.....	1
คำถามวิจัย .....	5
วัตถุประสงค์งานวิจัย .....	5
การทบทวนวรรณกรรม .....	5
กรอบการวิเคราะห์.....	9
ระเบียบวิธีวิจัย .....	11
โครงสร้างในการนำเสนองานวิจัย.....	12
การบังคับใช้กติการะหว่างกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 21 (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ในประเทศไทย .....	13
ข้อยกเว้นการบังคับใช้กติการะหว่างกติการะหว่างประเทศ ต่อ กรณีสถานการณ์ฉุกเฉิน .....	15
ฐานทางกฎหมายในการบังคับใช้กติการะหว่างประเทศของไทยต่อการชุมนุม ในสมัยรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ.2562-2564 .....	17
ปัญหาการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะในประเทศไทย .....	20
ปัญหา และอุปสรรคต่อการบังคับใช้กติการะหว่างประเทศในประเทศไทย .....	22
กรอบแนวคิดระบอบระหว่างประเทศเชิงซ้อน (International regime complex).....	26
บทส่งท้าย.....	30

บรรณานุกรม..... 33

ประวัติผู้เขียน..... 39





## บทนำ

การชุมนุมนับเป็นการต่อยอดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นปัจเจกชนนิยม (Individualism) มาสู่การแสดงความคิดเห็นแบบหมู่รวม (Collective)<sup>1</sup> รวมทั้งรูปแบบการชุมนุมอื่นๆที่มีเป้าประสงค์ร่วมกัน<sup>2</sup> การชุมนุมต่างเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคมพหุนิยมที่เติบโต และต้องการการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา การได้รับประกันเสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะจึงนับได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ส่งผลให้รัฐสามารถแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชนได้อย่างตรงจุด และทันที่ที่ สานต่อด้านการพัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่ประชาชนควรได้รับไม่ว่าจะอยู่ภายใต้รัฐใดก็ตาม การชุมนุมจึงสามารถเกิดขึ้นได้ หากประชาชนผู้ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนสูญเสียประโยชน์จากการดำเนินนโยบายของรัฐโดยตรง ได้รับผลกระทบทั้งในแง่วิถีชีวิต โอกาสทางด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะ นำไปสู่การถูกกีดรอนสิทธิที่สมควรได้จากรับการเป็นพลเมือง โดยเป็นปัญหาอันเกิดจากการตัดสินใจในนโยบายภาครัฐในมิติต่างๆ<sup>3</sup> ดังนั้นการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมืองของประชาชน นับว่าเป็นสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง (right of self-determination)<sup>4</sup> ซึ่งถูกพิจารณาว่าเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของสิทธิมนุษยชนทั้งปวง รัฐจึงไม่มีสิทธิในการแทรกแซงโดยมิชอบในการชุมนุมสาธารณะที่ไม่มีความรุนแรงได้ ซึ่งรัฐมีหน้าที่ต้องอำนวยความสะดวกมากกว่าการสร้างเงื่อนไขและสัดส่วนที่ไม่มีความจำเป็น ซึ่งหากรัฐจำเป็นต้องจำกัดเสรีภาพในการชุมนุม รัฐจักต้องปฏิบัติการโดยคำนึงถึงเหตุความจำเป็นในการแทรกแซง ซึ่งได้ถูกรับรองอย่างชัดเจนในกฎหมายภายใน และกติการะหว่างประเทศ

โดยองค์การสหประชาชาติ ได้อธิบายหลักสิทธิมนุษยชนสากลไว้ว่า สิทธิการมีส่วนร่วมด้านการเมืองของทุกบริบทสังคม เป็นสิทธิเสรีภาพที่พลเมืองสามารถแสดงออกได้อย่างเสรี และไม่ผิดกฎหมาย เสมือนหลักการสากล ICCPR ข้อที่ 21 ที่กำหนดไว้ว่า สิทธิในการชุมนุมสาธารณะ

<sup>1</sup> Pratheuangrattana, C. (2016). The Law of Public Assembly : Equilibrium between the Freedom of Protesters and People. *Naresuan University Law Journal*, 9(1), 125. <https://doi.org/10.14456/nulj.2016.6>

<sup>2</sup> Thailand, A. I. (2020). *มาตรฐานระหว่างประเทศสำหรับเสรีภาพในการชุมนุม*. Retrieved 6 June from <https://www.amnesty.or.th/our-work/assembly/1669>

<sup>3</sup> Sungkaew, B. (2021). The Rule of Law and the Protection of the Rights of People Impacted by the Government Policy. *Journal of Thai Ombudsman*, 29(1), 87-123. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/ombudsman/article/view/245270>

<sup>4</sup> เอื้ออารีย์ อังจะนิล. หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในกรณีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล. *วารสารนิติศาสตร์*, ปีที่ 46, ฉบับที่ 3 (กันยายน 2560) ; หน้า 789-815.

(Freedom of Assembly) โดยสงบย่อมได้รับการรับรอง การอำนวยความสะดวก และการจำกัดการใช้สิทธินี้จะกระทำมิได้<sup>5</sup> และหากจะกระทำก็กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เท่าที่กฎหมายระหว่างประเทศกำหนด และต้องยึดหลักประชาธิปไตยที่คงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ มุ่งธำรงไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุข และศีลธรรมอันดีของประชาชน เพื่อการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลบนพื้นฐานทางกฎหมาย<sup>6</sup>

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง ข้อที่ 21 (ICCPR) ได้รับการรับรองโดยที่ประชุมสมัชชาองค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2509 และมีผลใช้บังคับเมื่อ 23 มีนาคม พ.ศ. 2519<sup>7</sup> และเป็นส่วนหนึ่งของร่างกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ร่วมกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR) ซึ่งถือเป็นเอกสารสำคัญในการกำหนดบรรทัดฐาน และมีสถานะเป็นกฎหมายจารีตประเพณี (Rule of Customary International Law) ที่มีผลทางกฎหมายอันเป็นที่ยอมรับนับถือในฐานะหลักสากลอีกประเภทหนึ่ง ที่รัฐต้องปฏิบัติตามโดยไม่มีข้อยกเว้น (jus cogens)<sup>8</sup> และผูกพันเป็นพันธกรณีกับรัฐภาคี โดยจักต้องประกัน อำนวยความสะดวก และเคารพสิทธิมนุษยชนตามที่รับรองไว้ในกติกา ทั้งทางนิติบัญญัติ และอื่นๆ นอกจากนี้ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองยังมุ่งเน้นนี้ถึงการเคารพสิทธิเสรีภาพด้าน สังคม ศาสนาวัฒนธรรม สิทธิทางเศรษฐกิจ สิทธิในการได้รับการพิจารณาความอย่างยุติธรรม<sup>9</sup> โดยประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2539 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2540<sup>10</sup>

<sup>5</sup> ICJ, I. C. o. J. (2021). บันทึกทางกฎหมายของคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล (International Commission of Jurists: ICJ) การบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อรับมือกับการระบาดใหญ่ของโรคโควิด-19 ในประเทศไทย *บันทึกทางกฎหมาย*.

<sup>6</sup> เศรษฐวัฒน์ โชควรกุล. (2021). Principles of freedom of public assembly in the Thai context. *King Prajadhipok's Institute Journal*, 19(3), 95-118. [https://so06.tci-thaijo.org/index.php/kpi\\_journal/article/view/250460](https://so06.tci-thaijo.org/index.php/kpi_journal/article/view/250460)

<sup>7</sup> Joseph, S., & Castan, M. (2013). *The international covenant on civil and political rights: cases, materials, and commentary*. Oxford University Press.

<sup>8</sup> กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมายสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2020). “Nova totius terrarum orbis tabula” (1676); State Library of New South Wales. วารสารจลนิตี, 16 (2).

[http://web.senate.go.th/lawdatacenter/modules.php?name=News&new\\_topic=8](http://web.senate.go.th/lawdatacenter/modules.php?name=News&new_topic=8)

<sup>9</sup> Nations, U. (2020). International Covenant on Civil and Political Rights [Human Rights Committee]. *General comment No.37 (2020) on the right of peaceful assembly (article 21)\**.

<sup>10</sup> สิทธิมนุษยชน. (2015). *ICCPR กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง*. Retrieved 6 June from [https://humanrights.mfa.go.th/th/humanrights/obligation/international-human-rights-mechanism/ICCPR.php?fbclid=IwAR0u\\_xGk-DqIC7rsX5ukdPZ-vGs2E7T0PMCo9OQnjStn7L5oBsn1PSVWjkd](https://humanrights.mfa.go.th/th/humanrights/obligation/international-human-rights-mechanism/ICCPR.php?fbclid=IwAR0u_xGk-DqIC7rsX5ukdPZ-vGs2E7T0PMCo9OQnjStn7L5oBsn1PSVWjkd).

นอกจากนี้ สิทธิเสรีภาพของประชาชนยังได้ถูกรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรพุทธศักราช 2560 ในมาตรา 44 ที่ได้กล่าวถึงบทบัญญัติแห่งสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยไว้ว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ และปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ ตามบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้น เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (Protection of Health and Morals) หรือ เพื่อคุ้มครองสิทธิ หรือ เสรีภาพของบุคคลอื่น”<sup>11</sup> (Protection of Fundamental rights and Freedoms) ซึ่งรวมถึงเสรีภาพในการคัดค้าน และการสนับสนุน ที่สำคัญประเทศไทยยังมีการรับรองกฎหมายภายใน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากลถึงสิทธิเสรีภาพทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็น แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562-2565 ที่ระบุไว้ในข้อ 4 ถึงสิทธิทางการเมือง (Political Rights)<sup>12</sup> รวมถึงออกพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 เป็นต้น<sup>13</sup>

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยจะได้มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อรับรองสิทธิเสรีภาพด้านการเมืองนี้ แต่ความรุนแรงอันเกิดจากการสลายการชุมนุมในประเทศไทย ก็ยังคงเกิดขึ้น และไม่มีที่ท่าว่าจะลดน้อยลงไป ดังเช่นเหตุการณ์การชุมนุม ในปี พ.ศ. 2562 ที่ยังคงเกิดขึ้นจนถึงปัจจุบัน ภายใต้การบริหารของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

โดยปัจจัยที่สำคัญของการเกิดการชุมนุมในครั้งนี้ นั่นคือ การถูกสิทธิเสรีภาพทางการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย และตัดสินยุบพรรคอนาคตใหม่ รวมทั้งตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของกรรมการพรรคเป็นระยะเวลา 10 ปี<sup>14</sup> เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563<sup>15</sup> โดยมิได้มีการไต่สวนพยาน และพิจารณาถึงหลักฐาน ส่งผลให้ประชาชนเคลือบแคลงถึงความยุติธรรม เนื่องจากการยุบพรรคที่ปราศจากความเห็นชอบของประชาชนไม่จะเป็นการเมืองแบบใด นับเป็นการปฏิบัติที่ต่อต้านประชาธิปไตย และทำให้อำนาจของประชาชนตามหลักประชาธิปไตยมิได้เป็นของ

<sup>11</sup> วินิจ ฝาเจริญ, สุรพล พรหมกุล. (2020). Right and Freedom in Public Assembly as Based on the Public Assembly Act, B.E. 2558 (2015 A.D.). Academic MCU Buriram Journal, 5(1), 232-247. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/ambj/article/view/241667>

<sup>12</sup> กรมคุ้มครองสิทธิ, กระทรวงยุติธรรม . (2018). แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ( พ.ศ. 2562-2566 ).

<sup>13</sup> กนกวรรณ พุ่มอยู่. (2017). เสรีภาพในการชุมนุม: กรณีศึกษาการชุมนุมของประชาชน. ตามพระราชบัญญัติชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558. วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง. <http://digital.lib.ru.ac.th/m/b12022512/KanokwanPoomyu.pdf>

<sup>14</sup> วลี นวลหอม, พชรพล แซ่อึ้ง, ศรีณญพนัน สวยาธรรม, สมเจตน์ อนุสาร, & เอกจันทร์ทราชา. (2563). จากเหตุการณ์รัฐประหาร 2557 อันนำไปสู่เผด็จการอำนาจนิยม ที่ส่งผลกระทบต่อทั้งสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองไทย. *งานประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 12 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 12, 2662-2667.

<sup>15</sup> ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, ณ. ส. (2020). *วิเคราะห์คดียุบพรรคอนาคตใหม่*. ฐานกฎหมาย. Retrieved 15 April from <https://www.chula.ac.th/cuinside/27855/>

ประชาชนโดยแท้จริง<sup>16</sup> ส่งผลให้ประชาชนต้องการออกมาแสดงเจตนาธรรมในการปฏิรูปประเทศ และได้ออกมาร่วมตัวกันทั่วทั้งพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นจำนวนมาก

จากเหตุการณ์นี้ รัฐบาลได้ทำการสลายการชุมนุม โดยกระทำการที่ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ชุมนุมภายใต้กฎหมายในประเทศ อีกทั้งยังละเมิดแนวปฏิบัติการควบคุมการชุมนุมตามหลักสากล ด้วยการใช้กำลัง และอาวุธเกินสัดส่วน ปราศจากวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ที่จะเป็นการยิงกระสุนยาง และแก๊สน้ำตาใส่ผู้ชุมนุมโดยตรงแบบไม่เลือกหน้าในระยะประชิดตัว รวมถึงในระยะไกลที่เกินกว่าจะยืนยันได้ว่าบุคคลที่ใช้ความรุนแรงนั้นเป็นเป้าหมายของการควบคุมตามมาตรฐานสากลหรือไม่ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ยังคงคุกคามผู้นำการชุมนุม และผู้เข้าร่วมชุมนุมอย่างต่อเนื่อง ทั้งขณะชุมนุม และภายหลังการชุมนุม หรือแม้แต่ผู้ที่แสดงความคิดเห็นบนโลกออนไลน์<sup>17</sup> ทำให้ในปัจจุบันมีประชาชนถูกดำเนินคดี และเป็นจำเลยทางการเมือง มากกว่า 712 คน เป็นคดีจำนวน 392 คดี โดยในจำนวนนี้ เป็นเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มากกว่า 40 ราย กล่าวได้ว่าการชุมนุมของประเทศไทยเกิดการกดทับสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างประจักษ์ผ่านการกระทำที่รุนแรง (clear and present danger) สร้างความบาดเจ็บต่อร่างกาย และจิตใจ

นอกจากนี้ รัฐบาลยังบัญญัติกฎหมายภายในเพื่อใช้กำหนดบทลงโทษแก่ผู้ชุมนุมโดยไม่มีขีดโงถึงการตีความที่สอดคล้องกัน ไม่ว่าจะเป็ กฎหมายการชุมนุมโดยสาธารณะ 2558 พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ และ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ พ.ศ.2548 มาบังคับใช้เพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพในการชุมนุม ดังเช่นกรณีการประกาศใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในช่วง พ.ศ. 2552 – 2553<sup>18</sup> รวมถึงการใช้ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 มาใช้กำหนดบทลงโทษแก่ผู้ชุมนุม โดยมีได้คำนึงถึงหน้าที่ในฐานะรัฐภาคีในการร่วมเคารพสิทธิเสรีภาพในการชุมนุม และมีได้อำนวยความสะดวกแก่ผู้ชุมนุมตามหลักสากล<sup>19</sup> นับเป็อุปสรรคภายในที่สะท้อนให้เห็นถึงการบังคับใช้กติการะหว่างประเทศของไทยไม่สามารถปฏิบัติได้ และไม่มีประสิทธิภาพ ที่สำคัญ อุปสรรคเหล่านี้ ยังคงส่งผลให้เกิดเป็นการตอกย้ำการละเมิดสิทธิมนุษยชนในทุกมิติของประชาชนจนถึงปัจจุบัน ที่แม้จะเกิด

<sup>16</sup> Crow, D. (2005). Crossing party lines: Volatility and ticket splitting in Mexico (1994–2000). *Bulletin of Latin American Research*, 24(1), 1-22.

<sup>17</sup> ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน. (2021). สถิติคดี 1 ปี หลังเยาวชนเริ่มปลดแอก: ยุติการใช้ “กฎหมาย” เป็นเครื่องมือปราบปรามทางการเมือง. Retrieved 23 October from <https://tlhr2014.com/archives/32258>

<sup>18</sup> สราวุธ ทับทอง. (2014). รัฐไทยกับการใช้อำนาจในสถานการณ์ฉุกเฉิน: ศึกษากรณีการประกาศใช้ พระราชกำหนด การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในช่วง พ.ศ. 2552 – 2553. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

<sup>19</sup> พัชร นียมศิลป์. (2021). การจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบในประเทศไทย Restrictions on Freedom of Peaceful Assembly in Thailand. *วารสารกฎหมาย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 39(1). <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/lawchulajournal/article/download/245970/166795/879144>

ความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนจากองค์การต่างๆอย่างมากภายในประเทศ ประเทศไทยก็ยังไม่สามารถก้าวผ่านความรุนแรงที่เกิดขึ้นในการชุมนุมไปได้

### คำถามวิจัย

เพราะเหตุใดกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 21 (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ถึงไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในประเทศไทย

### วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย อันก่อให้เกิดการละเมิดพันธกรณี กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อที่ 21 (ICCPR)
2. เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหา และอุปสรรคของกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง ข้อที่ 21 (ICCPR) ต่อการบังคับใช้ในประเทศไทย

### การทบทวนวรรณกรรม

เมื่อศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กติการะหว่างประเทศในประเทศไทยด้านการชุมนุม พบว่า วรรณกรรมส่วนใหญ่เน้นได้มีการศึกษาในส่วนของความสอดคล้องกันในประเด็นการ แสดงออกภายใต้สิทธิทางการเมืองในตัวเอกสารเผยแพร่ แต่ไม่มีความสอดคล้องในเชิงปฏิบัติเมื่อเกิด เหตุการณ์การสลายการชุมนุมที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันเป็นจำนวนมาก โดยสามารถแบ่งวรรณกรรมเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และอุปสรรค ในการบังคับใช้กฎหมายภายใน ภายใต้อการเป็นรัฐภาคีในกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง และกลุ่มที่ สอง กลุ่มวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักแนวคิดระบอบระหว่างประเทศเชิงซ้อน (International regime complex) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 21 (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ซึ่ง จะ ช่วย ให้ เข้าใจ ถึง สาระสำคัญของกลไกกติการะหว่างประเทศ ในการบรรลุเจตนารมณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งผู้วิจัยจะ ดำเนินการศึกษา เพื่อเป็นการทบทวนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และอุปสรรคต่อการบังคับใช้ กติการะหว่างประเทศในห้วงเวลาดังกล่าว

*กลุ่มวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และอุปสรรค ในการบังคับใช้กฎหมายภายในภายใต้อการเป็นรัฐ ภาคีในกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง*

โดยงานศึกษาที่ได้กล่าวถึงความรุนแรงด้านการเมือง ได้ปรากฏชัดในงานศึกษาของ **วณัฐ พิษุภกุลชัยเดช** พบว่า สิทธิมนุษยชนเมื่อถูกนำเข้ามาเผยแพร่และปรับใช้ในประเทศไทยนั้น ก่อให้เกิด มโนทัศน์ที่แตกต่างจากโลกตะวันตกเป็นอย่างมาก เนื่องจากความคิดเรื่องสิทธิหรือเสรีภาพทาง การเมือง มิได้เกิดขึ้นในประเทศไทยมาแต่เดิม และการปรับรูปแบบทางการเมืองก็มีใช้สิ่งที่ประเทศ

ไทยให้ความสนใจอย่างประเทศตะวันออกมากขึ้น เนื่องจากประเทศไทยนั้น ยึดหลักลำดับชั้นของสังคม ทั้งองค์การทางการเมือง หรือ การร่วมตัวขององค์กรที่เสมือนเป็นความเชื่อมั่นของประเทศไทยมาช้านาน นั่นคือ ทหาร และการรวมตัวกันของขุนนางที่ต่อมากลายมาเป็นราชวงศ์ สถานะขององค์กรเหล่านี้จึงอยู่ในลำดับฐานะของผู้มีอำนาจในสังคมสูงสุด<sup>20</sup>

อันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงอุปสรรคในการบัญญัติกฎหมาย ที่เป็นไปเพื่อการรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง เช่นเดียวกับ **ชนะ ประถมศรี** ที่ได้ให้คำนิยามของปรากฏการณ์นี้ว่า สิทธิมนุษยชนวิถีสยาม (Asian Concept of Human Rights) ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญของความสัมพันธ์ทางสังคม ที่เน้นความปรองดอง ,ความกตัญญูและความจงรักภักดี และศรัทธาในศาสนา ยึดติดกับอำนาจเด็ดขาดถูกกำหนดไว้ที่ผู้นำเสมอ สอดคล้องกรอบแนวคิด “อำนาจนิยม (authoritarianism)” ที่เป็นรากฐานโครงสร้างทางการเมืองไทยมายาวนาน ต่อการรวมอำนาจเบ็ดเสร็จผูกขาด และจำกัดการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ จึงมีช่องโหว่ให้เจ้าหน้าที่สามารถใช้ดุลพินิจในการบังคับใช้กฎหมายทั้งการชุมนุมที่เข้าข่าย และไม่เข้าข่าย โดยมีได้ยึดโยงถึงข้อกฎหมาย ที่ถึงแม้ภาครัฐจะพยายามชี้แจงถึงการดำเนินการอย่างเหมาะสม และเป็นสากลแล้วก็ตาม<sup>21</sup>

นอกจากการศึกษาในประเทศไทยแล้ว **Tyrell Haberkorn** นักวิชาการต่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ยังได้กล่าวถึงสังคมการเมืองไทยในหนังสือ “In Plain Sight Impunity and Human Rights in Thailand” ว่า ประเทศไทยนั้นถือเป็นรัฐที่มีการใช้อำนาจในการบังคับใช้ความรุนแรง ที่ละเมิดกฎหมายต่อประชาชนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 นับจนถึงปัจจุบัน ซึ่งผู้กระทำผิดมักจะถูกปล่อยโทษ อันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการประกอบสร้างรัฐไทย (state formation) หรือกล่าวได้ว่า โครงสร้างการเมืองในรัฐนั้น ถูกประกอบสร้างขึ้นจากกลุ่มคน และสถาบันซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเชิงอำนาจต่อกันอย่างเกื้อกูล<sup>22</sup> ซึ่งการเพิกเฉยต่อความยุติธรรมเพื่อให้โครงสร้างของอำนาจนิยมนี้คงอยู่ต่อไปนั้น ก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกมิติอย่างโจ่งแจ้ง โดยเฉพาะเสรีภาพทางการเมืองของประชาชน ที่เมื่อกล่าวถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนนี้ก็เกิดขึ้นมาตั้งแต่ พ.ศ.2493-2503 จนถึงปัจจุบันที่ประเทศไทยนั้นยังไม่ได้ให้การสนับสนุนด้านสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติเท่าที่ควร<sup>23</sup> เนื่องจากมิได้กระทำการใดที่แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ในด้านของผลประโยชน์ที่ตรงกัน

<sup>20</sup> ปิวันส ปิยะกุลชัยเดช. (2018). สิทธิมนุษยชน : ปัญหาในโมทัศน์ และการนำเข้ามาในประเทศไทย. *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช*31(2), 6-24. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/stouj/article/view/206762>

<sup>21</sup> ชนะ ประถมศรี. (2011). วิพากษ์: แนวความคิด สิทธิ ธรรมชาติ (สิทธิมนุษยชน) ตามวิถีเอเชียวิถีสยาม และ วิถีตะวันตกที่ยังวิพากษ์กันอยู่. *วารสารการเมืองการบริหาร และกฎหมาย*, 3(2).

<sup>22</sup> Haberkorn, T. (2018). *In plain sight: Impunity and human rights in Thailand*. University of Wisconsin Pres.

<sup>23</sup> ฉันทพร บัวทอง. (2021). รัฐประหารเมียนมา เทียบความเหมือนและความต่างกับการยึดอำนาจในไทย. BBC NEWS. Retrieved 30 October from <https://www.bbc.com/thai/55919595>

กลุ่มวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักแนวคิดระบอบระหว่างประเทศเชิงซ้อน (International regime complex) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 21 (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR)

ระบอบระหว่างประเทศเชิงซ้อน (International complex) เป็นการศึกษาเพื่อใช้อธิบายถึงกลไกความร่วมมือ และการทำงานร่วมกันขององค์การระหว่างประเทศต่างๆทั่วโลกที่เป็นตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (non-state actor) และทับซ้อนกัน ในประเด็นเดียวกัน เบญจมาศ นิลสุวรรณ ได้กล่าวต่อว่า ภายใต้การมีเจตนารมณ์ร่วมกันก่อให้เกิดเป็นกติการะหว่างประเทศขึ้น ที่สำคัญยังเป็นรากฐานของการเปลี่ยนแปลงระบบสังคมในการสร้างความตระหนักถึงปัญหา และร่วมสร้างกฎกติกาภายในเพื่อให้สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศ เช่น พระราชบัญญัติการประชุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นการบัญญัติกฎหมายด้านสิทธิมนุษยชนภายในของประเทศไทย รวมถึงการให้สัตยาบันในการเข้าเป็นรัฐภาคีผูกพันภายใต้พันธกรณี เพื่อรับรองสิทธิมนุษยชนของประชาชน จึงถือได้ว่า ระบอบระหว่างประเทศเชิงซ้อน ก่อให้เกิดการประสานงานสร้างนโยบาย หรือกฎเกณฑ์ร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศต่างๆ รวมถึง กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อที่ 21 นี้ขึ้น เพื่อสร้างความตระหนักร่วมกันเพื่อลดความรุนแรงด้านการเมือง และมุ่งยกระดับสิทธิเสรีภาพด้านการเมืองของประชาชนให้มีประสิทธิภาพ<sup>24</sup>

โดยกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง นับว่าเป็นการประกันเสรีภาพทางการเมืองของประชาชน ที่รัฐบาลจักต้องให้ความสะดวก และให้ความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนที่ประชาชนทุกคนพึงมี ในการเข้าร่วมการประชุมสาธารณะมีเป้าประสงค์ร่วมกัน<sup>25</sup> และไม่ใช่ความรุนแรง อีกทั้งยังกำหนดขอบเขตชัดเจนถึงอำนาจของรัฐ ที่นานาประเทศต่างยอมรับในฐานะกฎหมายจารีตประเพณีของระเบียบโลก ซึ่งหากรัฐจำเป็นต้องจำกัดเสรีภาพในการชุมนุม รัฐจักต้องปฏิบัติตามโดยคำนึงถึงเหตุความจำเป็นในการแทรกแซง โดยอาศัยฐานทางกฎหมายระหว่างประเทศของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง 5 ประการ<sup>26</sup> เพื่อคงไว้ซึ่งบรรทัดฐานเดียวกันตามที่สหประชาชาติได้มีการรับรองไว้<sup>27</sup> นั่นคือ การจำกัดการประชุม 5 ประการ 1. เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของชาติ (national security) ICCPR 2. เพื่อความสงบเรียบร้อยของประเทศ (public order) 3. เพื่อความปลอดภัยของประชาชน (public safety) 4. เพื่อปกป้อง

<sup>24</sup> Nillsuwan, B. (2020). จากระบอบระหว่างประเทศ ถึง Regime Complex: ทิศทาง และ พลวัตของการศึกษาความร่วมมือระหว่างประเทศ. *Journal of Social Sciences Naresuan University*, 16(1), 47-84.

<sup>25</sup> Thailand, A. I. (2020). มาตรฐานระหว่างประเทศสำหรับเสรีภาพในการชุมนุม. Retrieved 8 June from <https://www.amnesty.or.th/our-work/assembly/1669>

<sup>26</sup> Niyomsilp, P. (2564)

<sup>27</sup> Niyomsilp, P. (2564).

สาธารณสุขและศีลธรรมอันดีของประชาชน (protection of health and morals) และ 5. เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น<sup>28</sup> (protection of fundamental rights and freedoms) ซึ่งการจำกัดการชุมนุมที่เกินกว่าความจำเป็นจะกระทำมิได้

ทั้งนี้ พุทธิ นิยมศิลป์ ได้กล่าวเพิ่มเติมว่าการจำกัดการชุมนุมทั้ง 5 ประการนี้ ที่ทำให้รัฐสามารถใช้เป็นข้ออ้างในการควบคุมการชุมนุมได้โดยตามอำเภอใจ เนื่องจากมีจุดบกพร่องในการนิยามของคำว่าความมั่นคง และอื่นๆอีกมาก ส่งผลให้รัฐนั้นสามารถใช้อำนาจในการบัญญัติกฎหมายรับรองสิทธิที่ไม่มีความสัมพันธ์ (relative) ต่อสนธิสัญญา ทำให้เสรีภาพในการชุมนุมนั้นเป็นเสรีภาพที่ไม่เด็ดขาด (non-absolute rights) เกิดเป็น “การแทรกแซงการใช้เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ”<sup>29</sup> (an interference with the exercise of freedom of peaceful assembly) ดังในปัจจุบันที่ไม่เพียงแต่การห้ามการชุมนุมโดยทางนิติบัญญัติ หรือพฤตินัยเพียงเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงอำนาจของเจ้าหน้าที่ใช้กฎหมายเชิงลงโทษ (punitive measures) ขาดหลักการในการควบคุมดุลยพินิจทั้งก่อนการชุมนุม /ระหว่างการชุมนุม และการลงโทษหลังการชุมนุมอีกด้วย ซึ่งความไม่ความสัมพันธ์กันระหว่างกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายภายในนั้น ยังปรากฏชัดอยู่ในงานของ สิริธร ราชเดิม ผ่านการศึกษาหลักปฏิบัติของศาลตุลาการในปัจจุบัน ที่ยังคงกล่าวอ้างทฤษฎีทวินิยม (Dualism) ในการบังคับใช้กับกฎหมายภายใน ที่มีได้ยึดโยงกับกฎหมายระหว่างประเทศในสถานะกฎหมายจารีตประเพณี ที่รัฐภาคีทุกรัฐมีหน้าที่ในการปรับกฎหมายภายในเพื่อให้สอดคล้องกัน บนพื้นฐานของความยินยอม<sup>30</sup> (consent to be bound) และ ยึดหลักการตีความคำวินิจฉัยของศาลโลก

ในทางกลับกัน งานวิจัยของ **พลตำรวจตรี ภัคพงศ์ พงษ์เกตุรา** ได้นำเสนอในประเด็นที่แตกต่างกันออกไป นั่นคือ การชุมนุมประท้วงต่างๆ นับได้ว่าเป็นอาชญากรรมทางการเมือง (Political Crime) ที่แม้ว่าการชุมนุมสาธารณะจะกระทำเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม และแสดงความคิดเห็นต่อรัฐบาล ที่ถือเป็นการใช้สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน แต่เนื่องจากธรรมชาติ (nature) ของการชุมนุมสาธารณะเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก และยังเกี่ยวข้องกับความสงบ และความเปราะบางเรียบร้อยในสังคม ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การชุมนุมนั้นเป็นการก่อให้เกิดอันตรายวงกว้าง ที่สำคัญการชุมนุมสาธารณะอาจเป็นการทับสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมการชุมนุมเช่นกัน ซึ่งเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันมิให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง และส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่โดยปกติสุขของประชาชน จึงเป็นที่ยอมรับในสากลว่าสิทธิในการชุมนุมสาธารณะนั้น มิใช่สิทธิ

<sup>28</sup> Ibid.,

<sup>29</sup> Ibid.,

<sup>30</sup> สิริธร ราชเดิม. (2019). ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายระหว่างประเทศ และ กฎหมาย ภายใน: ศึกษาทางปฏิบัติของตุลาการไทย. วารสารนิติศาสตร์ และ สังคม ท้องถิ่น, 3(2), 1-30.



เด็ดขาด (absolute right) หากแต่เป็นสิทธิสัมพัทธ์ (relatives right) ที่สามารถถูกจำกัดได้โดย บทบัญญัติแห่งกฎหมายภายใน<sup>31</sup>

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมข้างต้นนั้น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาถึงปัจจัยการ ละเมิดใช้ความรุนแรงของผู้บังคับใช้กฎหมาย อันเป็นการละเมิดต่อเสรีภาพด้านการชุมนุมของ ประชาชนในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ประเทศไทยนั้นเป็นรัฐภาคีผูกพันภายใต้พันธกรณี และมี การรับรองด้านสิทธิมนุษยชนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ในมาตรา 44 แต่การรับรองของกฎหมายต่างๆ กลับไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิด เป็นรูปธรรมได้อย่างแท้จริง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรค อันเป็น ความท้าทายต่อการบังคับใช้กติการะหว่างประเทศในประเทศไทย ต่อเหตุการณ์การชุมนุมในสมัย ของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เนื่องจากการงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับประเด็นนี้ในห้วงเวลาดังกล่าว ยังมีไม่มากนัก ในขณะที่ปัญหาด้านความรุนแรงจากการสลายการชุมนุมของคณะรัฐบาลนี้ยังคงมีที่ทำ จะทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยศึกษาผ่านแนวคิด ระเบียบระหว่างประเทศเชิงซ้อน ว่าเพราะเหตุใด กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 21 (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ถึงไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในประเทศไทยได้

### กรอบการวิเคราะห์

ผู้วิจัยเลือกใช้กรอบแนวคิด ระเบียบระหว่างประเทศเชิงซ้อน (International regime complex) มาเพื่อใช้อธิบายถึงกลไก และการทำงานทำงานขององค์การระหว่างประเทศต่างๆทั่วโลก ในการแก้ไขปัญหาที่มีความทับซ้อนกัน รวมถึงปัญหาสิทธิมนุษยชนของมนุษย์ด้วยนั้น ทำให้มีองค์การ ระหว่าง หรือสถาบันระหว่างประเทศ ที่เป็นตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (non-state actor) เข้ามามีบทบาทใน ประเทศต่างๆเป็นจำนวนมาก เพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร ระดับนานาชาติและระดับประเทศ ในการประสานงานสร้างนโยบายหรือกฎเกณฑ์ร่วมกันอย่างเป็น รูปธรรม โดยเฉพาะกรณีของไทยเข้าร่วมเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติของประเทศไทยในกติการะหว่าง ประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อที่ 21 (ICCPR) เพื่อใช้ในการอธิบายถึงความ ร่วมมือ ว่าเพราะเหตุใดองค์กรระหว่างประเทศถึงไม่สามารถจัดการกับประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนใน ประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยศึกษาผ่านแนวคิดทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่าง แนวคิดเสรีนิยมใหม่เชิงสถาบัน (Neo-Liberal Institutionalism) ควบคู่กัน เนื่องจากแนวคิดเสรีนิยมใหม่เชิงสถาบันนี้เป็นแนวคิดที่

<sup>31</sup> ภัคพงศ์ พงษ์เกตุรา. (2017). แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุม การชุมนุมสาธารณะ *หลักสูตรการ บังคับกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙*. [http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc\\_pr/ndc\\_2559-2560/PDF/wpa\\_8198/ALL.pdf](http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2559-2560/PDF/wpa_8198/ALL.pdf)

พัฒนามาจากแนวคิดเสรีนิยมใหม่ (Neoliberalism) เพื่อใช้อธิบายถึงกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศในยุคปัจจุบัน<sup>32</sup> และสามารถใช้อธิบายกลไกภายในประเทศของรัฐนั้นๆ ได้ โดยแนวคิดเสรีนิยมใหม่ได้กล่าวไว้ว่ารัฐเป็นตัวแสดงที่มีเหตุผล และอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์แห่งชาติ (National interest) เป็นสำคัญ แต่การได้รับการยอมรับจากเวทีระหว่างประเทศนั้นก็นับได้ว่าเป็นผลประโยชน์แห่งชาติเช่นเดียวกัน และยิ่งกล่าวอีกว่า แม้โลกจะเป็นสภาวะอนาธิปไตย (anarchy) แต่ความร่วมมือที่ถึงแม้ว่าจะสำเร็จได้ยากก็สามารถเกิดขึ้นได้ ด้วยการเติบโตของสถาบันระหว่างประเทศ ดังนั้นเมื่อโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คือ การมีเป้าหมายร่วมกัน นั้นหมายถึงรัฐนั้นๆ จำต้องยอมรับกติกา และเงื่อนไข รวมถึงปรับพฤติกรรมภายในรัฐเพื่อเอื้อต่อการพึ่งพาอาศัยกัน (interdependence) อยู่บนบรรทัดฐาน (Norms) เดียวกัน เพื่อสามารถบรรลุความร่วมมือ (cooperation) ในเป้าหมายที่ระหว่างประเทศนั้นคาดหวังไว้ อาจกล่าวได้ว่า “ความร่วมมือระหว่างประเทศนี้จะสามารถเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อรัฐนั้นต้องปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความพึงพอใจกับผู้อื่น”<sup>33</sup>

เนื่องจาก นักวิชาการด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ ได้อธิบายเกี่ยวกับความเชื่อมโยงที่เป็นเครือข่าย และซ้อนทับกัน<sup>34</sup> นี้ไว้ว่า ความร่วมมือที่มีลักษณะนี้ รัฐใดภาคีอาจจำเป็นที่จะต้องปรับพฤติกรรมโครงสร้างภายในรัฐเพื่อให้ตัวองค์กรระหว่างประเทศที่มีอยู่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุดประสงค์ ภายใต้การทำงานในองค์การระหว่างประเทศนั้นและกฎสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นแกนกลาง<sup>35</sup> (elemental regimes) ด้านความร่วมมืออย่างไรก็ดี Kal Raustiala and David Victor ได้อธิบายถึงกลไกระบบระหว่างประเทศเชิงซ้อน ถึงการมีสถาบันต่าง ๆ เข้ามากำกับดูแล ซึ่งสถาบันเหล่านั้นไม่มีลำดับชั้น (nonhierarchical) ของอำนาจว่าระบบสถาบันใดที่สูงกว่า เนื่องจาก สถาบันทุกสถาบันประกอบด้วย องค์การที่เชื่อมโยงกันด้วยประเด็นปัญหาเดียวกัน (same issue area) และมีหลักการที่จะนำมาแก้ปัญหาดังกล่าวบางหลักการที่คล้ายกัน<sup>36</sup> และทำให้เกิดความทับซ้อนกันได้ ตัวอย่างเช่น พันธกรณีภายใต้สนธิสัญญา และ หลักการ (principles) บรรทัดฐาน (norms) กฎกติกา (rules) เจตนารมณ์ต่างๆ เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วม และสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติภายใต้บรรทัดฐานเดียวกัน เพื่อการร่วมแก้ไขให้ตรงประเด็น ที่สำคัญ

<sup>32</sup> วิศรา ไกรวัฒน์พงศ์. (2012). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ บทบาทของอาเซียนด้านการจัดการความมั่นคงภายในภูมิภาค. วิจัยสำนักงานงบประมาณแผ่นดิน.

<sup>33</sup> Keohane, R. O., & Nye Jr, J. S. (1998). Power and interdependence in the information age. *Foreign Aff.*, 77, 81.

<sup>34</sup> Nillsuwan, B. (2020). จาก ระบอบ ระหว่าง ประเทศ ถึง Regime Complex: ทิศทาง และ พลวัต ของ การ ศึกษา ความ ร่วมมือ ระหว่าง ประเทศ. *Journal of Social Sciences Naresuan University*, 16(1), 47-84.

<sup>35</sup> Ibid.,

<sup>36</sup> Gómez-Mera, L., Morin, J.-F., & Van de Graaf, T. (2020). Regime complexes. *Architectures of Earth System Governance: Institutional Complexity and Structural Transformation*, 137-157.

กรอบแนวคิดนี้ยังสามารถเกิดขึ้นในรูปแบบลักษณะที่ไม่ตั้งใจ เช่น การเกิดความร่วมมือระหว่างรัฐในประเทศที่ต้องการแก้ปัญหาด้วยกัน ณ ขณะหนึ่ง และเมื่อเวลาผ่านไป เป้าหมายระหว่างรัฐมีการเปลี่ยนแปลง สถาบันระหว่างประเทศจึงได้สานต่อวัตถุประสงค์ และเป็นแกนกลางในการแก้ปัญหา รวมถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในภายหลัง<sup>37</sup> ซึ่งในบางครั้ง ระบอบระหว่างประเทศเชิงซ้อน ก็ถูกนำมาใช้ในการสร้างเงื่อนไขความร่วมมือในระบอบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเช่นกัน

ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อระบบโครงสร้างในการจัดการแก้ไขปัญหาต่างๆเป็นจำนวนมาก เกิดการแข่งขันระหว่างองค์กรขึ้น มีปฏิสัมพันธ์ในความร่วมมือที่มากขึ้น (social interaction) อยู่ในสถานะที่ไร้ศูนย์กลางอำนาจหรือสภาวะอนาธิปไตย ทำให้ทุกสถาบันนั้นมีความเท่าเทียมกันในด้านของการจัดการและ การพัฒนา<sup>38</sup>

อย่างไรก็ดี แนวคิดระบอบระหว่างประเทศเชิงซ้อน ก็ยังคงมีข้อบกพร่องในสถานะที่ไม่มีลำดับขั้นนี้เอง เนื่องจากแต่ละสถาบันไม่มีขอบเขตความรับผิดชอบที่ชัดเจน ส่งผลให้หลักปฏิบัติมีการลงมือทำที่ซ้ำซ้อน (duplication of efforts) เช่น การเกิดสนธิสัญญาที่มากขึ้นในประเด็นเดียวกัน ส่งผลให้เกิดความซับซ้อน (treaty congestion) ซึ่งเอื้อต่อการเกิดความเลื่อมล้ำทางอำนาจของรัฐที่มีอำนาจต่อรองในระบบระหว่างประเทศ ในการใช้ประโยชน์ผ่านสนธิสัญญาต่างสถาบันเหล่านี้ เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติได้ (National interest) ดังนั้น แนวคิดระบอบระหว่างประเทศเชิงซ้อนจึงเป็นหลักการประกอบสร้างความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ ที่รัฐจำเป็นต้องตั้งระบอบใหม่ หรือ ปรับเปลี่ยนระบบภายในที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการแก้ปัญหา

ดังนั้น ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดดังกล่าวมาเป็นกรอบในการศึกษาความท้าทายต่างๆด้านสิทธิมนุษยชนว่าด้วยการใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมของประเทศไทย ในช่วง รัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ. 2562-2564 ในฐานะที่ไทยเข้าร่วมเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติในกติการะหว่างประเทศ รวมถึงศึกษาแนวทางการจัดการกับอุปสรรค ที่ก่อให้เกิดเป็นความท้าทายต่อการปรับใช้กติการะหว่างประเทศของประเทศไทย เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาต่อไป

### ระเบียบวิธีวิจัย

โดยงานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ คุณภาพ ผ่านการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ อาศัยการวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นสำคัญ เช่น รายงานข่าว บทวิเคราะห์ บทความวิชาการ รายงานการวิจัย บทความถึงข้อเท็จจริงที่เกิดทั้งในอดีต และปัจจุบัน ข้อมูลจากสื่อออนไลน์ที่น่าเชื่อถือ และเอกสารการอ้างอิงสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนของ องค์การสหประชาชาติ เอกสารกฎหมายพระราชบัญญัติต่างๆของประเทศไทย รวมถึงเอกสารการอ้างอิงที่เกี่ยวข้อง และมีความ

<sup>37</sup> Keohane, R. O., & Nye Jr, J. S. (1998).

<sup>38</sup> Ibid.,

นำเชื่อถือในระดับสากล ต่างๆ เช่น การตีความคำพิพากษา ของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) ในการสร้างความเข้าใจต่อการตีความในประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีบทความสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับบุคลากรที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา ผ่านกลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นักวิชาการด้านสิทธิมนุษยชน และนักกฎหมาย เพื่อที่จะได้ทราบถึงมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกระดับ และมุมมองของความเป็นไปได้ในการคงไว้ซึ่งเสรีภาพในการชุมนุมตามหลักกติการะหว่างประเทศ ว่ามีประโยชน์และสามารถใช้เพื่อระงับความรุนแรงนี้ได้จริงหรือไม่ และเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงบริบทของสถานการณ์ในประเทศต่อการบังคับใช้กติการะหว่างประเทศที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ที่ส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุเจตนารมณ์ ในการมุ่งรักษาสีทธิเสรีภาพของประชาชนได้โดยสมบูรณ์

สำหรับขอบเขตการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับอุปสรรคและความท้าทายที่เกิดขึ้นต่อการปรับใช้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ในประเทศไทย ภายใต้การบริหารของคณะรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา กรณีการละเมิดสิทธิเสรีภาพทางการเมืองของประชาชนในปี พ.ศ. 2562-2564 โดยศึกษาผ่านหลักแนวคิดระบอบระหว่างประเทศเชิงซ้อน

### **โครงสร้างในการนำเสนองานวิจัย**

ลำดับแรก ผู้วิจัยจะนำเสนอเกี่ยวกับพัฒนาการ และสาระสำคัญถึงข้อระเบียบในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ขององค์การสหประชาชาติ ว่ามีอิทธิพล และ ส่งผลอย่างไรต่อประเทศไทย รวมถึงข้อปฏิบัติต่างๆภายใต้พันธกรณี

ลำดับต่อมา ผู้วิจัยจะนำเสนอเกี่ยวกับความสอดคล้องต่อการดำเนินการของไทยกับข้อระเบียบในกติการะหว่างประเทศฯ ตลอดจนการเข้าร่วมเป็นสมาชิกอย่างเป็นทางการในปัจจุบันโดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การชุมนุมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562-2564 ภายใต้การบริหารประเทศของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของไทยต่อการชุมนุมว่าได้นำสาระสำคัญของกติกาดังกล่าวมาปรับใช้ในส่วนไหนของตัวบทกฎหมาย/พระราชบัญญัติ หรือไม่มีการปรับเปลี่ยน และเพิ่มเติมเนื้อหาสาระสำคัญของตัวกติกาดังกล่าวเลย โดยจะมุ่งเน้นอธิบายผ่านเหตุการณ์ความรุนแรงต่าง ๆ ของการชุมนุมว่าถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างไรบ้าง เช่น การทำร้ายร่างกาย บดขยี้ที่เกินกว่าความจำเป็น ผ่านกรอบแนวคิดระบอบระหว่างประเทศเชิงซ้อน และในที่สุดท้าย ผู้วิจัยจะทำการนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมด มาแสดงผลการศึกษาในแต่ละประเด็นของงานวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และจะดำเนินการจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อสะดวกต่อการสรุป อภิปราย วิเคราะห์ และหาข้อเสนอแนะงานวิจัยต่อไป

การบังคับใช้กติการะหว่างกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 21  
(International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ในประเทศไทย

“ประชาธิปไตยคือการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” (government of the people, by the people and for the people) ดังคำกล่าวสุนทรพจน์ของประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) ที่ได้ให้นิยามคำว่า ประชาธิปไตยไว้ว่า สอดคล้องกับ สิทธิมนุษยชน สิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง เป็นสิทธิตั้งแต่กำเนิด มีอาจเพิกถอนได้ โดยหลักสิทธิมนุษยชนว่าด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมือง และมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอันเป็นกิจการสาธารณะ ร่วมกับรัฐบาลเพื่อพัฒนากิจการแผนพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ โดยชอบธรรม เนื่องจากเป็นสิทธิโดยพื้นฐาน และควรได้รับความคุ้มครองตามหลักนิติธรรม ได้รับสวัสดิการ และคุณภาพชีวิตที่มั่นคงปลอดภัย ภายใต้รัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ยังมีสิทธิที่ควรได้รับการศึกษา หลักประกันสุขภาพ การนับถือศาสนา ความเชื่อ การอำนวยความสะดวกธรรมชาติ รวมถึงประชาชนสามารถชุมนุมได้โดยมิได้จำกัดสถานที่ใดๆ<sup>39</sup> และที่สำคัญต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม<sup>40</sup> นับเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่นานาประเทศเห็นพ้องต้องกันถึงการปกป้อง และเคารพไว้ เพื่อให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเสรีภาพ และมีศักดิ์ศรี<sup>41</sup>

ซึ่งหากกล่าวถึงกติการะหว่างประเทศที่สร้างบรรทัดฐานด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย และธรรมาภิบาล (Good governance) มุ่งตระหนักถึงการประกันสิทธิมนุษยชนเป็นหลักสำคัญ นั่นคือ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR) ที่ยังได้รับการรับรองว่าเป็นกฎหมายจารีตประเพณี<sup>42</sup> และนำมารับรองต่อในภูมิภาคต่างๆ เช่น ปฏิญญาสิทธิมนุษยชนอาเซียน (ASEAN Human Rights Declaration: AHDR)<sup>43</sup>

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหลักสิทธิมนุษยชนในระบบระหว่างประเทศนั้นจะมีการรับรองในเอกสารจำนวนมาก แต่หลักสากลว่าด้วยเสรีภาพในการชุมนุมที่สำคัญนั้นมีเพียงไม่กี่กติกาเพียงเท่านั้น ซึ่งในบทความนี้ ผู้เขียนจะศึกษาถึงเหตุการณ์ความรุนแรงในการชุมนุมที่เกิดขึ้นในห้วงเวลานี้ ผ่านการบังคับใช้กติการะหว่างกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 21 ที่ประเทศไทยนั้นได้ร่วมให้สัตยาบันเป็นภาคี

<sup>39</sup> ICJ, I. C. o. J. (2021).

<sup>40</sup> Mieder, W. (2005). Proverbs are the best policy.

<sup>41</sup> Nollkaemper, A., & Hey, E. (2001). The relationship between international law and national law. International Law Forum,

<sup>42</sup> Ibid.,

<sup>43</sup> Niyomsilp, P. (2564).

สนธิสัญญาพหุภาคีที่ได้รับรองจากสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ นั้นคือ กติการะหว่างกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 21 ที่เป็นการตกลงระหว่างประเทศซึ่งใช้บังคับระหว่างรัฐสมาชิก กำหนดประเด็นเรื่องการพันธกรณีของรัฐที่จะเคารพและประกันสิทธิของบุคคล รวมถึงการห้ามเลือกปฏิบัติ สิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมืองต่าง ๆ เช่น เสรีภาพในการมีชีวิต เสรีภาพจากการถูกทรมาน การห้ามมิให้ถูกจับกุมโดยอำเภอใจ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และการแสดงออก ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการกำหนดมาตรฐานของการชุมนุมตามหลักสากล และสร้างกลไกกฎหมายระหว่างประเทศ ในการแสดงออกภายใต้สิทธิทางการเมืองในตัวเอกสารเผยแพร่ และมาตรฐานที่ชัดเจนในทางปฏิบัติ เช่น มีการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนให้ประเทศภาคีจัดทำรายงานในการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้การบังคับใช้กติกา ต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (United Nations Human Rights Council: UNHRC) ในการละเว้นกติกางานบางประการในกรณีฉุกเฉิน โดยการห้ามการตีความไปในทางที่ขัดกับกฎหมายระหว่างประเทศอื่น ๆ และอีกในหลายๆประเด็น ซึ่งการชุมนุมโดยสงบนี้ย่อมได้รับการรับรอง และการจำกัดการใช้สิทธินี้จะเกิดขึ้นมิได้ และหากจะกำหนดกฎหมายก็สามารถกระทำเพียงเท่าที่จำเป็น ภายใต้กติการะหว่างประเทศ และหลักประชาธิปไตย ที่คงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ และธำรงไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุข และศีลธรรมอันดีของประชาชน เพื่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลบนหลักความชอบธรรม (Legitimism) โดย กติการะหว่างประเทศได้กำหนดมาตรฐานการเข้าควบคุมการชุมนุมที่สามารถกระทำเพียงเท่าที่จำเป็น 5 ประการ นั่นคือ 1. เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของชาติ (national security) 2. การป้องกันความปลอดภัยของสาธารณะ เพื่อความสงบเรียบร้อย (public order) 3. เพื่อความปลอดภัยของประชาชน (public safety) 4. เพื่อปกป้องสาธารณสุขและศีลธรรมอันดีของประชาชน (protection of health and morals) และ 5. เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นที่มีได้ร่วมชุมนุมด้วย<sup>44</sup> (protection of fundamental rights and freedoms) นอกจากนี้ ยังต้องอยู่บนพื้นฐานการทดสอบ 3 ชั้น<sup>45</sup> (The Three-prong Test) เพื่อใช้ในการตรวจสอบดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ในการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุม ตามที่สหประชาชาติได้มีการรับรองมาตรฐานไว้นั้นคือ ชั้นที่ 1. มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการจำกัดเสรีภาพ โดยเป็นกฎหมายพระราชบัญญัติ และมีคุณลักษณะที่ชอบด้วยกฎหมาย (prescribed in conformity with the Law) และจะต้องชัดเจนเพียงพอ และต้องไม่มีข้อความใดให้อำนาจดุลยพินิจแก่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายโดยไร้ขีดจำกัดหรืออย่างกว้างขวาง ชั้นที่ 2. การจำกัดเสรีภาพนั้นจะต้องมี

<sup>44</sup> Nations, U. (2020).

<sup>45</sup> Kiai, M. (2021). *The Right to Freedom of Peaceful Assembly*. Retrieved 3 June from <https://www.ohchr.org/en/peaceful-assembly>

จุดประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมาย (pursue a legitimate aim) ภายใต้กรอบกติการะหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐานการเข้าควบคุมการชุมนุมเท่าที่จำเป็น 5 ประการ และขั้นที่ 3 มีความจำเป็นต่อสังคมประชาธิปไตย (necessity in a democratic society) กล่าวได้ว่ากติการะหว่างประเทศนี้ เป็นเอกสารสำคัญที่มีสถานะเป็นกฎหมายจารีตประเพณี (Rule of Customary International Law) ที่ส่งผลให้ประเทศไทยนั้นต้องต้องพึงปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศที่วางหลักการแห่งความสัมพันธ์ระหว่างรัฐอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้<sup>46</sup> ซึ่งกติกาได้ระบุไว้ว่า

“สิทธิในการชุมนุมโดยสงบย่อมได้รับการรับรอง การจำกัดการใช้สิทธินี้จะกระทำมิได้ นอกจากจะกำหนดโดยกฎหมายและเพียงพอที่จำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของชาติหรือความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุขหรือศีลธรรมของประชาชนหรือการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น”<sup>47</sup>

#### ข้อยกเว้นการบังคับใช้กติการะหว่างประเทศ ต่อ กรณีสถานการณ์ฉุกเฉิน

อย่างไรก็ดี กติการะหว่างประเทศนี้ นอกจากจะมีการกำหนดสิทธิบางประเภทที่จำเป็นต้องได้รับความคุ้มครองแบบเต็มรูปแบบ แต่ในขณะเดียวกัน ก็มีสิทธิบางประเภทที่อาจสามารถจำกัดหรือลดทอนได้ โดยการอ้างการคุ้มครองด้านสาธารณสุข เพื่อจำกัดเสรีภาพทางการชุมนุม เพื่อความปลอดภัยของประชาชนต่อความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น จากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 การชุมนุมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานี้จึงถือเป็นพฤติกรรมอันก่อให้เกิดเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขอนามัยของประชาชนในสังคม สามารถถูกจำกัดได้เมื่อมีการกำหนดไว้ในกฎหมาย และเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ที่ถูกกำหนดไว้อย่างจำกัด เช่น ความมั่นคงของชาติ หรือการสาธารณสุข ตามบันทึกทางกฎหมายของคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล (ICJ) ที่ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การจำกัดดังกล่าว ต้องกระทำเมื่อมีความจำเป็นอย่างเคร่งครัด และได้สัดส่วนต่อวัตถุประสงค์แห่งการจำกัด ตามหลักเกณฑ์ของมาตรา 4 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง<sup>48</sup> กล่าวว่

“ในภาวะฉุกเฉินสาธารณะซึ่งคุกคามความอยู่รอดของชาติ และได้มีการประกาศนั้น อย่างเป็นทางการแล้ว รัฐ ภาควิชาแห่งกติกานี้ อาจใช้มาตรการที่เป็นการเสี่ยงพันธกรณีของตนภายใต้กติกานี้ได้เพียงพอเท่าที่จำเป็นตามความ ฉุกเฉินของเหตุการณ์ ทั้งนี้ มาตรการ เช่นว่านั้น จะต้องไม่ขัดแย้งต่อพันธกรณีอื่นๆ ของตนภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติเพียงเหตุแห่งเชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา

<sup>46</sup> รัฐภูมิ บุณรอด. ประเภทของความตกลงระหว่างประเทศและ หลักปฏิบัติของการลงนามระหว่างประเทศ. Department of Treaties and Legal Affairs. [http://www.fad.moi.go.th/images/PTC/MAF\\_2.pdf](http://www.fad.moi.go.th/images/PTC/MAF_2.pdf)

<sup>47</sup> สิทธิมนุษยชน. (2015).

<sup>48</sup> ICJ, I. C. o. J. (2021).

ศาสนา หรือเผ่าพันธุ์ทาง สังคม”<sup>49</sup>

ที่แม้จะเลียงพันธุกรรมในกรณีฉุกเฉินเพียงใด แต่ทั้งนี้ก็ได้ทำให้รัฐภาคีพ้นจากหน้าที่ใน การอธิบายว่า เหตุใดมาตรการต่าง ๆ ซึ่งเป็นการเลียงพันธุกรรมจึงถูกนำมาใช้โดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ตามความจำเป็น เร่งด่วน หลักนี้เป็นหนึ่งในหลักการยืนยันว่าถึงแม้บทบัญญัติจะสามารถเปิดช่องให้รัฐภาคีจำกัดสิทธิ ประชาชนบางประการ แต่ไม่มีบทบัญญัติใดภายใต้กติกาที่รัฐภาคีจะต้องปฏิบัติตามโดยสมบูรณ์ ไม่ ว่าจะมีการเลียงพันธุกรรมโดยชอบแล้วก็ตาม โดยที่กติการะหว่างประเทศนี้ได้ให้ความชอบธรรมอันทำ ให้รัฐภาคีสามารถจำกัดสิทธิบางประการได้ แต่เป็นเพียงเฉพาะภายใต้สถานการณ์จำเพาะบาง ประการเพียงเท่านั้น อีกทั้งยังต้องเข้าเงื่อนไขตามที่กำหนด ดังที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่ง สหประชาชาติได้กล่าวไว้ว่า “แม้ปรากฏตามข้อเท็จจริงว่า บทบัญญัติบางประการถูกบัญญัติไว้ใน มาตรา 4 (วรรค 2) ในฐานะสิทธิที่รัฐภาคีไม่สามารถเลียงพันธุกรรมได้ ก็ไม่เป็นเหตุให้สามารถตีความ ได้ว่ารัฐภาคีสามารถเลียงพันธุกรรมภายใต้มาตราอื่นแห่งกติกา ได้ตามอำเภอใจ แม้จะปรากฏ ว่ามี ภัยซึ่งคุกคามความอยู่รอดของชาติก็ตาม”<sup>50</sup>ซึ่งจะเป็นผลให้การใช้ “มาตรการซึ่งเป็นการเลียง พันธุกรรมตามกติกา จำต้องมีลักษณะเป็นชั่วคราว และสามารถบังคับใช้เป็นการชั่วคราวเท่านั้น”<sup>51</sup> ตามที่คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ได้กำหนดเรื่องการตีความพันธุกรรมสิทธิมนุษยชน ในรูปของการให้ข้อวินิจฉัย (general comment) ไว้อย่างชัดเจน<sup>52</sup> ดังนั้นการจำกัดเสรีภาพด้วยเหตุ นี้ เจ้าหน้าที่จำเป็นต้องพิจารณาว่าการชุมนุมนั้น ส่งผลกระทบต่อหรือสร้างภาระต่อผู้อื่นเกินปกติวิสัย หรือไม่ อย่างไร และขั้นสุดท้าย ความจำเป็นในสังคมประชาธิปไตย (necessity in a democratic society) ต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคม (pressing social need) มีความได้ สัดส่วนกับเป้าประสงค์โดยชอบด้วยกฎหมาย (proportionate to the legitimate aim pursued) และการให้เหตุผลของเจ้าหน้าที่รัฐในการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมจะต้องสอดคล้องกับเหตุและมี น้ำหนักอย่างเพียงพอ (relevant and sufficient) ซึ่งจะเห็นได้ว่ากติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ พลเมืองและ สิทธิทางการเมือง ของสหประชาชาติได้กำหนดขอบเขตชัดเจนถึงอำนาจของรัฐ ที่นำๆ ประเทศต่างยอมรับในฐานะกฎหมายจารีตประเพณีของระเบียบโลกด้วยกันทั้งสิ้น<sup>53</sup>

<sup>49</sup> ICJ, I. C. o. J. (2021).

<sup>50</sup> Ibid.,

<sup>51</sup> Ibid.,

<sup>52</sup> Chatinakrob, T. (2022). คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนภายใต้ ICCPR รับรองสิทธิในการชุมนุมโดยสงบ Retrieved 7 June from <https://thanapatofficial.wordpress.com/2020/08/02/human-rights-committee-adopts-general-comment-37-on-peaceful-assembly/>.

<sup>53</sup> Nations, U. (2020).



## ฐานทางกฎหมายในการบังคับใช้กติการะหว่างประเทศของไทยต่อการชุมนุม ในสมัยรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พ.ศ.2562-2564

ประเทศไทยได้มีการลงนาม และร่วมให้สัตยาบัน (ratification) หรือการภาคยานุวัติ (accession) ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อที่ 21 เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2539 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นผลอันก่อให้เกิดเป็นพันธกรณีระหว่างประเทศ (international obligations) ที่ต้องตั้งข้อสงวน หรือตีความ สนธิสัญญา เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสนธิสัญญาระหว่างประเทศอันเนื่องมาจากการยอมรับพันธกรณี ผูกพันนี้ มิฉะนั้นอาจต้องรับผิดชอบในทางกฎหมายจารีต ดังนั้น เมื่อประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญา ด้านสิทธิมนุษยชน ประเทศไทยจึงต้องปฏิบัติตามพันธกรณีของสนธิสัญญาดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้<sup>54</sup> ทั้งนี้ ประเทศไทยยังมีการรับรองกฎหมายภายใน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากลถึงสิทธิ เสรีภาพทางการเมือง นั่นคือ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ.2562-2565 ที่ระบุไว้ในข้อ 4 ถึงสิทธิทางการเมือง (Political Rights) ว่า “จักต้องคุ้มครองเสรีภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการกระทำต่างๆ เช่น การติดต่อสื่อสาร การรวมกลุ่ม การประท้วง การเลือกตั้งและการเข้าเป็น เจ้าหน้าที่ของรัฐ”<sup>55</sup> การบัญญัติรับรองสิทธิใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 44 และพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 ที่ประเทศไทยนั้นได้กำหนดขึ้น นับเป็นการแสดงออกถึงการยอมรับ และให้อิสระแก่ประชาชนได้ใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมืองอย่าง เสรี แต่อยู่ภายใต้ข้อกฎหมายที่กำหนดไว้ เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจสร้างความเดือดร้อนต่อ ความมั่นคงภายในประเทศ<sup>56</sup>

ซึ่งหากพิจารณา การบังคับใช้ต่อเหตุการณ์ความรุนแรงจากการชุมนุมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานี้ กล่าวได้ว่า การบัญญัติกฎหมายของประเทศไทยนั้นเป็นเพียงการปฏิบัติภายใต้หน้าที่ของรัฐภาคี เพื่อให้มีความสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศ แต่ไม่ได้ยืดหยุ่น และมุ่งปฏิบัติตามหลักสากลที่วางไว้ และยังกำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ในส่วนของรัฐบาลโดยการอ้างถึงความมั่นคงของประเทศเพื่อนำมาบังคับใช้ควบคุมการชุมนุม และจำกัดสิทธิมนุษยชนด้านการเมืองอื่นๆของประชาชนผ่านการใช้

<sup>54</sup> รัฐภูมิ บุณรอด.

<sup>55</sup> กรมคุ้มครองสิทธิ, กระทรวงยุติธรรม . (2018). แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ( พ.ศ. 2562-2566 ).

<sup>56</sup> กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ Department of International Organization, M. o. F. A. (2019).

ประวัติ UN. กระทรวงการต่างประเทศ. Retrieved 3 June from <https://thai-inter->

[org.mfa.go.th/th/page/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B9%8C%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B8%AB%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4?menu=5d6bb81015e39c3c8c005d48](https://thai-inter-org.mfa.go.th/th/page/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B9%8C%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B8%AB%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4?menu=5d6bb81015e39c3c8c005d48)

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 21 (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) มาเป็นหลักนั่นเอง นอกจากนี้ ประเทศไทยยังบังคับใช้พระราชกำหนด (พ.ร.ก.) หรือ รัฐกำหนด (Emergency Decree) ต่อเหตุการณ์การชุมนุม ภายใต้การมุ่งรักษาสุขอนามัยของสมาชิกในสังคมต่อการแพร่ระบาดโรคโควิด-19 ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการเลี่ยงการบังคับใช้กติการะหว่างประเทศตามที่กฎหมายระหว่างประเทศกำหนดได้ แต่ทั้งนี้ พ.ร.บ. ชุมนุมสาธารณะมีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของพลเมือง ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจแก่รัฐบาลโดยตรงในการควบคุมสถานการณ์ที่อาจก่อผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อย และเข้าข่ายเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ<sup>57</sup> โดยไม่จำเป็นต้องผ่านความเห็นชอบและการตรวจสอบอย่างละเอียดจากรัฐสภา หรือประชาสังคม ทำให้เกิดความไม่โปร่งใสขึ้นได้จากการใช้กฎหมายนี้

ทั้งนี้ประเทศไทยมิได้ทำการแจ้งต่อเลขาธิการสหประชาชาติเกี่ยวกับสถานการณ์ฉุกเฉินในครั้ง นี้ จึงจำต้องอนุมานว่าประเทศไทยนั้นมิได้มีประสงค์ที่จะทำการจำกัดสิทธิใด ๆ ภายใต้ กติการะหว่างประเทศ<sup>58</sup> และกล่าวอ้างถึงเหตุผลที่ว่า การชุมนุมนั้นอาจนำไปสู่การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้มีผู้ติดเชื้อเป็นจำนวนมาก และเกิดผลกับเศรษฐกิจ ไม่สามารถสร้างความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยวต่างชาติในด้านของมาตรการด้านสาธารณสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยประเทศไทยได้ทำการประกาศใช้ “สถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความ ร้ายแรง” ในเขตท้องที่ กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันที่ 15 ตุลาคม 2563 จนถึงวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563<sup>59</sup> โดยอาศัยอำนาจตามข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ว่าด้วยการประกาศห้ามมีการมั่วสุมในลักษณะที่เสี่ยงต่อการแพร่โรค หรือ การกระทำอันเป็นการฉวยโอกาสซ้ำเติมความเดือดร้อนของประชาชนทั่วราชอาณาจักร จากภายใต้มาตรา 4 ของกติการะหว่างประเทศ ที่ประเทศไทยได้นำมาใช้เพื่อจำกัดสิทธิมนุษยชน ต่อสถานการณ์ฉุกเฉินที่คุกคามความอยู่รอดของชาตินั้น จึงไม่สามารถชี้วัดได้อย่างแน่ชัดว่ารัฐบาลมีเจตนาที่จะเสี่ยงพันธกรณีของตนอย่างเป็นทางการจากพันธกรณีในการเคารพสิทธิใดๆ ภายใต้ พ.ร.ก. ฉุกเฉิน ต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ที่ได้กำหนดเรื่องการตีความพันธกรณีสิทธิมนุษยชนในรูปของการให้ข้อวินิจฉัย (general comment) ที่ให้ไว้เนื่องจากการไม่ทำการแจ้งของประเทศไทย

<sup>57</sup> นพพล อาชามาส. (2014). ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 กกับการประกอบสร้างสถานะอัน “ล่องละเมิดมิได้”. *CMU Journal of Law and Social Sciences*, 7(1), 19-49. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CMUJLSS/article/view/64625>

<sup>58</sup> ICJ, I. C. o. J. (2021).

<sup>59</sup> Department, T. G. P. R. (2020). *Declaration of a Serious Emergency Situation in Bangkok*. The Government Public Relations Department (PRD). Retrieved 3 June from [https://thailand.prd.go.th/ewt\\_news.php?nid=10227&filename=index](https://thailand.prd.go.th/ewt_news.php?nid=10227&filename=index).

โดยในความเป็นจริงนั้น การตีความของประเทศไทยมีความกว้างขวาง และไม่สอดคล้องตาม กฎที่วางไว้ของกฎหมายระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากพ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะที่ประเทศไทยได้นำมาใช้บังคับใช้นั้น มีบทบัญญัติคุ้มครองความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ โดยการตัดอำนาจการ ตรวจสอบ และละเว้นโทษกับเจ้าหน้าที่ที่ใช้ความรุนแรงในการสลายการชุมนุม และยังบังคับใช้พ.ร.ก. ฉุกเฉินฯ ในการควบคุมการจำกัดเสรีภาพทางการชุมนุมของประชาชนภายใต้การบริหารของคณะ รัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา และดำเนินการลงโทษผู้ชุมนุม ควบคุมไปกับฐานความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ม.112 โดยมีได้รับการพิจารณาอย่างชอบธรรม กฎหมาย ม.112 ได้ ถูกตีความ และนำมาใช้อย่างกว้างขวาง เพื่อดำเนินคดีและเอาผิดกับการกระทำหลายรูปแบบกับ ประชาชนที่แสดงความคิดเห็นอย่างไม่มีขอบเขต โดยที่ประชาชนไม่สามารถเข้าใจได้ว่าการกระทำ แบบใดเข้าข่ายการผิดกฎหมาย เนื่องจากบุคคลทั่วไปสามารถเป็นผู้กล่าวโทษได้ โดยมีผู้เสียหายซึ่ง ส่งผลให้มีประชาชนต้องโทษจากกฎหมายนี้เป็นจำนวนมาก<sup>60</sup>

ความรุนแรงในการจำกัดการชุมนุมของประชาชนได้ทวีความรุนแรงขึ้น การบาดเจ็บของ ประชาชนได้แสดงให้เห็นถึงความละเลยต่อการปฏิบัติภายใต้กติกาสากลของเจ้าหน้าที่ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน และกฎหมายใกล้เคียงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ที่เห็นต่างและต้องการที่ จะออกมาเรียกร้องตามหลักสิทธิเสรีภาพของตนเอง ซึ่งกระทำการโดยไม่มีมีการประกาศเตือน ถึงการ เข้าควบคุมการชุมนุมโดยการใช้อาวุธหรืออุปกรณ์ตามความเหมาะสมอย่างใด โดยเจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่ง ได้ยิงแก๊สน้ำตา(Tear Gas) ในระยะประชิด และใช้ปืนยิงกระสุนยาง (Kinetic Impact Projectiles) แบบอัตโนมัติที่หลายชนิด รวมถึงยิงขึ้นจ่อที่บริเวณศีรษะ และบริเวณกลางหลังในขณะที่ผู้ชุมนุม กำลังขับขีรถจักรยานยนต์ออกจากพื้นที่ โดยมีได้คำนึงถึงอันตรายที่อาจนำมาซึ่งการสูญเสียที่ถึงแก่ ชีวิตได้<sup>61</sup> จากการกระทำในครั้งนี้ ทำให้ประชาชนได้รับบาดเจ็บจากการสลายการชุมนุมของเจ้าหน้าที่ เป็นจำนวนมาก ซึ่งเยาวชนที่มีอายุน้อยที่สุดที่ได้รับสารเคมีจากการฉีดน้ำใส่ของเจ้าหน้าที่มีอายุเพียง 5 ปี เท่านั้น ที่สำคัญจากเหตุการณ์ครั้งนี้ยังทำให้เยาวชนอายุ 15ปี เสียชีวิตจากการถูกยิงที่ร่างกาย 1 ราย โดยถูกยิงด้วยกระสุนจริง ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ให้ข้อมูลว่ามีใช้กระสุนจากฝั่งตน แต่เป็นเพียงบุคคลที่ แอบแฝงเข้ามาเพื่อสร้างสถานการณ์เท่านั้น ซึ่งได้ต่อยก้าถึงการปฏิบัติการควบคุมที่ขาดดุลยพินิจ และการไตร่ตรองของเจ้าหน้าที่ ไม่ว่าจะเป็นใช้รถฉีดน้ำแรงดันสูงที่ผสมสารเคมีฉีดไปยังตัวบุคคลโดย ตรงที่มีใช้การฉีดไปที่ท้องส่วนล่างหรือขา แต่เล็งที่หน้า ซึ่งอาจทำให้กะโหลกศีรษะแตก และตาบอด ได้ ก่อนจะตรึงกำลังหน่วยเพื่อควบคุมประชาชนที่ไม่มีอาวุธ

<sup>60</sup> นพพล อาชามาส. (2014).

<sup>61</sup> Thailand, A. I. (2021). แอมเนสตี้ซี้ การสลายการชุมนุมและการพยายามจับกุมผู้ชุมนุม เผยให้เห็นความพยายามของรัฐในการ สร้างความหวาดกลัว. Amnesty International Thailand. Retrieved 7 June from <https://www.amnesty.or.th/latest/news/941/>

การกระทำดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ กล่าวได้ว่าเป็นการปฏิบัติที่ขัดต่อหลักความจำเป็นและการได้สัดส่วน (proportionality) และไม่เลือกมาตรการที่มีผลกระทบต่อประชาชนน้อยที่สุด แต่สามารถทำให้ภารกิจเกิดผลสำเร็จขึ้นได้<sup>62</sup> และยังไม่มีการชั่งน้ำหนักถึงผลดีที่เกิดขึ้นมากกว่าผลเสีย ซึ่งจากการควบคุมการชุมนุมหลายครั้งที่ผ่านมา รัฐไทยมุ่งกระทำด้วยความรุนแรงที่เกินกว่าเหตุ อีกทั้งยังเข้าคุกคามผู้นำการประท้วง และผู้เข้าร่วมประท้วง ทั้งขณะชุมนุม และภายหลังการชุมนุม โดยใช้กระบวนการทางกฎหมายข้างต้นในการแทรกแซง ส่งผลให้ประชาชนไม่สามารถแสดงความคิดเห็น และใช้สิทธิขั้นพื้นฐานของตนเองได้ ซึ่งจนถึงปัจจุบันนี้ ยังคงมีเยาวชนตกเป็นจำเลยทางการเมืองจากการถูกคุกคามของเจ้าหน้าที่อีกเป็นจำนวนมาก

จากเหตุการณ์ความรุนแรงต่อการบังคับใช้กฎหมาย และพ.ร.ก. ฉุกเฉิน คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล ได้เรียกร้องให้รัฐบาลไทยแก้ไขบทบัญญัติในพ.ร.ก. ฉุกเฉิน ที่มีการจำกัดสิทธิด้วยมาตรการหลายอย่างที่ตัวกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างกว้างขวาง เพื่อให้สอดคล้องกับการรับประกันหลักสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรองภายใต้รัฐธรรมนูญไทย และกติการะหว่างประเทศ อันได้แก่ สิทธิที่จะไม่ถูกควบคุมตัวโดยพลการ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง สิทธิในการชุมนุม และการเคลื่อนย้ายในที่สาธารณะ และยังแสดงข้อห่วงกังวลต่อการใช้ และเรียกร้องให้รัฐบาลทบทวน พ.ร.ก. ฉุกเฉิน ดังกล่าว โดยเฉพาะเหตุที่มีบทบัญญัติเพิ่มอำนาจเจ้าหน้าที่มากขึ้นแต่การตรวจสอบ/ความรับผิดชอบน้อยลง ซึ่งทำให้เกิดการรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ และเยียวยาผู้เสียหายยากขึ้น รวมทั้งการตรวจสอบถึงกระบวนการทางศาล ที่จนถึงปัจจุบันประเทศไทยก็ยังมีได้ทำการแจ้งแก่เลขาธิการสหประชาชาติเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิที่เป็นผลมาจากการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2563 อีกด้วย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการควบคุมการชุมนุมมิได้มีการปรับใช้กฎหมายเพื่อแก้วิกฤตการระหว่างประเทศ และการปฏิบัติภายใต้กรณียกเว้นต่อกรณีฉุกเฉินได้โดยสมบูรณ์ สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดบางประการที่เป็นอุปสรรคในการบังคับใช้กติการะหว่างประเทศ ที่แม้ในปัจจุบันจะมีองค์กรต่างๆทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศ ทั้งภาครัฐและเอกชน เข้ามาให้ความช่วยเหลือ และผลักดันในเรื่องนี้ แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขจนเป็นที่ประจักษ์ได้ ดังนั้นการทำความเข้าใจถึงปัญหา จึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาระบบระหว่างประเทศของสหประชาชาติ และส่งเสริมให้การพัฒนาดีกว่าด้วยสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้สามารถเกิดขึ้นได้จริงในประเทศที่มีความหลากหลายทางความคิดนี้

### **ปัญหาการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะในประเทศไทย**

กล่าวได้ว่าประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาการจำกัดเสรีภาพด้านสิทธิมนุษยชนทางการเมืองอย่างรุนแรงเสมอมาตั้งแต่ในอดีต ซึ่งในปัจจุบันถือเป็นการปกครองโดยรัฐประหารครั้งที่ 5 ของ

<sup>62</sup> Niyomsitp, P. (2564).

ประเทศไทย<sup>63</sup> ภายใต้การปกครองของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ความรุนแรงจากการจำกัดเสรีภาพทางการเมืองของประชาชน เกิดจากความพยายามผลักดันฟื้นฟูระบอบประชาธิปไตยแบบพลเรือนของประชาชน ที่ได้ถูกลิดรอนด้วยอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ จากการสั่งยุบพรรคอนาคตใหม่ เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563 ตามข้อหาที่มีแรงจูงใจทางการเมือง และลงโทษตัดสิทธิทางการเมืองเป็นระยะเวลา 10 ปีต่อกรรมการบริหารพรรค 16 คน<sup>64</sup> และกรณีการถูกบังคับสูญหายในระหว่างลี้ภัยที่กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชาของนายวันเฉลิม สัตย์ศักดิ์สิทธิ์ นักเคลื่อนไหวทางการเมือง และเป็นผู้ได้รับหมายจับคดีพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) กรณีโพสต์ข้อความบิดเบือนให้ร้ายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา เกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติด และยังเป็น 1 ใน 14 ผู้ต้องหาคดีหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ เมื่อปี 2558 โดยหลังจากเขาได้ปฏิเสธการเข้ารายงานตัวและเดินทางออกนอกประเทศ ก่อนปักหลักพำนักอยู่ประเทศกัมพูชาและถูกบังคับสูญหายในเวลาต่อมา<sup>65</sup> นอกจากนี้ประชาชนยังต้องการเรียกร้องสิทธิสวัสดิการการรักษาพยาบาลอันเป็นสิทธิพื้นฐานของมนุษย์ในสถานการณ์โควิด-19 เนื่องจากมิได้เป็นไปตามนโยบายที่รัฐบาลได้กล่าวอ้าง รวมถึงการวิพากษ์วิจารณ์มาตรการรับมือกับโรคระบาดของรัฐบาลและการออกมาแสดงความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลชุดในมิติต่างๆ เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมและความชัดเจน

สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่สร้างความไม่พอใจให้กับประชาชนเป็นอย่างมาก นั่นคือการบังคับใช้กฎหมาย ม.112 ต่อเยาวชน ผู้ที่ออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ในขณะที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นพันธมิตรผูกพันอนุสัญญาต่างๆที่ประกันเสรีภาพและความปลอดภัยของประชาชนที่สหประชาชาติได้เล็งเห็นความสำคัญ แต่มิได้ให้ความสำคัญอย่างแท้จริง หรือปฏิบัติการใดก็ตามที่ประเทศไทยได้ปฏิบัติอันเป็นการละเมิดต่อตัวกฎหมายระหว่างประเทศ มิได้ทำเพื่อยกระดับด้านสิทธิมนุษยชนให้ครอบคลุม และอยู่บนพื้นฐานประชาธิปไตยนั้น ก็นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญของการประท้วงในครั้งนี้ ความเคลือบแคลงถึงความยุติธรรมของประชาชน ส่งผลให้ประชาชนตระหนักถึงความถูกต้อง และการต้องการเรียกร้องความเป็นธรรม นำมาซึ่งการรวมกลุ่มเดินขบวนประท้วงในที่สุด

<sup>63</sup> พลวุฒิ สงกกุล. (2021). 7 ปี คสช. รัฐประหาร พล.อ. ประยุทธ์ หัวหน้าคณะรัฐประหารที่เป็นนายกฯ นานกว่า จอมพล สฤษดิ์ ไกล่ ทาบสถิติจอมพล ป. และจอมพล ถนอม. Thestandard. Retrieved 8 June from <https://thestandard.co/7-years-of-nesdc-coup-detat/>.

<sup>64</sup> Chailom, S. (2021). ประเทศไทยกิจกรรมปี 2020. Retrieved 6 June from <https://www.hrw.org/th/world-report/2021/country-chapters/377444>.

<sup>65</sup> วรชมล สิงห์โกลม. (2021). 1 ปีแห่งการเพิกเฉย ‘วันเฉลิม’ ผู้ถูกบังคับให้สูญหาย. Thestandard. Retrieved 5 May from <https://thestandard.co/1-year-of-ignoring-wan-chalerm-forced-disappearance/>.

ประชาชนได้เสนอข้อเรียกร้อง 3 ประการต่อคณะรัฐบาลชุดนี้ อันได้แก่ ยุติการดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี ของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา และคณะร่วม รวมถึงให้ยุติการข่มขู่และคุกคาม ประชาชน และคืนอำนาจให้กับประชาชน และสุดท้ายเรียกร้องให้ปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ ยกเลิกกฎหมาย มาตรา 112 โดย "กลุ่มเยาวชนปลดแอก" ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มกันทั่วพื้นที่ กรุงเทพมหานคร นับเป็นการชุมนุมที่ใหญ่ที่สุดในรอบ 6 ปี และมีเยาวชนเข้าร่วมมากที่สุดอีกด้วย กล่าวได้ว่าการชุมนุมในครั้งนี้เสมือนเป็นขบวนการประชาธิปไตย เนื่องจากได้นำข้อเรียกร้องและ ประเด็นต่างๆ ในทุกมิติที่ยังมิได้รับการแก้ไขหาแนวทางการแก้ไขร่วมกัน ซึ่งกลุ่มที่เข้าร่วมในการ ชุมนุมในครั้งนี้มีความหลากหลาย และเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐบาลในทุกมิติ ไม่ ว่าจะเป็นกลุ่มเพศทางเลือก (LGBT)<sup>66</sup> ที่ร่วมเรียกร้องความเท่าเทียม ผลักดันกฎหมายรองรับสำหรับ เพศทางเลือก การส่งเสริมการปฏิวัติระบบการศึกษาไทย ให้สอดคล้องกับพลวัตของโลก การเรียกร้อง ความยุติธรรมในประเด็นคนชายขอบ ปัญหาชนเผ่า บุคคลไร้สัญชาติ การผลักดันคุณภาพชีวิตชั้น พื้นฐานอย่างปลอดภัยของผู้พิการ กลุ่มแรงงานที่เรียกร้องเงินค่าชดเชยจากผลกระทบของโรคโควิด- 19 มุ่งเรียกร้องถึงรัฐสวัสดิการการจ้างงาน การเรียนร้องของกลุ่มชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัด ชายแดนใต้ให้ยุติการใช้กำลังทหารควบคุมพื้นที่ของตน รวมทั้งเรียกร้องให้มีความรับผิดชอบต่อการละเมิด สิทธิมนุษยชนของผู้มีอำนาจที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล และการเรียกร้องให้ยุติการประกาศใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ถูกภาครัฐนำมาใช้ในการควบคุม การจำกัดเสรีภาพในการชุมนุม และจำกัดเสรีภาพด้านการแสดงออกทั้งของประชาชน และสื่อมวลชน โดยมิชอบ<sup>67</sup>

### ปัญหา และอุปสรรคต่อการบังคับใช้กติการะหว่างประเทศในประเทศไทย

บนโลกใบนี้ล้วนแล้วแต่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ภาษา ศาสนา และ ขนบธรรมเนียมประเพณี กล่าวได้ว่ารากฐานการร่างกฎหมายของประเทศไทยที่นอกจากได้รับอิทธิพล มาจากต่างประเทศแล้ว วัฒนธรรมก็มีส่วนสำคัญเป็นอย่างมาก โดยจะเห็นว่าถึงแม้ประเทศไทยจะมี การร่างกฎหมายเพื่อรองรับด้านสิทธิมนุษยชน ด้านการชุมนุมโดยสงบ (right of freedom assembly) ตามที่ปรากฏใน มาตรา 44 วรรค 1 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ซึ่งกำหนดไว้ว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ” หรือตามที่กำหนดใน

<sup>66</sup> เท็ด เกียรติภณซ์, จีรนนัน เตชา, รัตพงษ์ สอนสุภาพ. (2019). ความเสมอภาคของกลุ่ม ผู้มีความหลากหลาย ทาง เพศต่อการสมรส และ รับรองบุตรในประเทศไทย: ในมุมมองของ นักวิชาการ และ นักเคลื่อนไหวทาง สังคม. *Journal of Humanities and Social Sciences, Rajapruk University*, 5(2), 1-18. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/rpu/article/download/220509/152382/713340>

<sup>67</sup> BBC NEWS. (2021). โควิด-19: ครบ 1 ปีประกาศใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน คุมโรคระบาดหรือจำกัดการชุมนุมทางการเมือง. BBC NEWS. Retrieved 5 June from <https://www.bbc.com/thai/thailand-56534501>

มาตรา 6 แห่ง พระราชบัญญัติ การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 โดยระบุว่า “การชุมนุมสาธารณะ ต้องเป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ” แล้วนั้น แต่สิทธิดังกล่าวก็มีใช้สิทธิเด็ดขาด (absolute right) การจำกัดสิทธิจึงสามารถทำได้หากมีการบัญญัติกฎหมายตามสัดส่วน และเงื่อนไขที่รัฐต้องการ กำหนด<sup>68</sup> และสามารถนำมาปรับใช้ตามลักษณะของแต่ละระบบกฎหมายที่ประเทศนั้นเห็นว่า เหมาะสมกับสภาพสังคมของตน โดยจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีการนำหลักกฎหมายระหว่างประเทศ มาตีความหมาย ในส่วนของพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 เพื่อบังคับใช้ในการจำกัด สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมของประชาชนภายในรัฐ โดยมีผลบังคับทางกฎหมายแตกต่างกับแนว ทางการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศในอีกหลายๆประเทศ ซึ่งสิ่งนี้อาจเชื่อมโยงเกี่ยวกับความไม่ สอดคล้องกันต่อผลประโยชน์ และความมั่นคงแห่งชาติ รวมถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม (cultural heterogeneity) และจารีตประเพณี<sup>69</sup> โดยทั้งหมดนี้ล้วนเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดแนว ทางการตีความหรือการบังคับใช้กฎหมายในประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มี ระบบการปกครองแบบลำดับชั้น กล่าวคือการปกครองอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การ บังคับใช้กฎหมายอันเกี่ยวเนื่องกับการชุมนุมสาธารณะจึงเป็นไปในแนวทางการระงับมากกว่าการ เคารพและอำนวยความสะดวกเสรีภาพแก่ประชาชน เนื่องจากการชุมนุมใดๆที่เกิดขึ้นอาจส่งผล กระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ที่ถือเป็นความมั่นคงของชาติ (the interests of national security) การจำกัดสิทธิด้านการชุมนุมจึงเป็นสิ่งจำเป็นมากกว่าการให้ประชาชนได้ออกมาใช้สิทธิ เสรีภาพของตนเอง ตามหลักกติกาสากล ดังเช่น มาตรา 7 แห่ง พระราชบัญญัติ การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 ที่มีการห้ามการชุมนุมในพื้นที่ใกล้เขตพระบรมมหาราชวัง พระราชวัง หรือพื้นที่อื่นใดอัน เกี่ยวเนื่องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ภายใต้วัตถุประสงค์ “เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ” (the interests of national security) และการจำกัดสิทธิดังที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือตาม พระราชบัญญัติ การชุมนุมสาธารณะ วรรค 2 ของมาตรา 44 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 วางหลักว่า การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตาม บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบ เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น และการ นำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 หรือ กฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพมาบังคับใช้กับ ประชาชน ยิ่งตอกย้ำถึงการชุมนุมอันมีข้อจำกัดในด้านเนื้อหาเกี่ยวเนื่องกับพระมหากษัตริย์ที่ขัดต่อ กติการะหว่างประเทศต่อการให้การรับรอง และรัฐต้องอำนวยความสะดวกต่อการจัดชุมนุมโดยสงบ ในทุกสถานที่สาธารณะที่รัฐนั้นไม่สามารถจำกัดสิทธินี้ได้

<sup>68</sup> Nations, U. (2020).

<sup>69</sup> Levi, W. (1974). International Law in a Multicultural World. *International Studies Quarterly*, 18(4), 417-449.

สะท้อนให้เห็นถึงความไม่สอดคล้องกันในเจตนารมณ์ของการตีความในตัวเอกสารเผยแพร่ของ พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ และกติการะหว่างประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากการจำกัดสถานที่การชุมนุมยังส่งผลให้เจ้าหน้าที่มีดุลยพินิจในการบังคับใช้กฎหมายมากเกินไปเท่าที่จำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตย โดยจะเห็นได้จากการใช้ความรุนแรงในสลายการชุมนุมหลายครั้ง ยังเกิดจากการอาศัยอำนาจตามมาตรา 49 วรรค 1 โดยภาครัฐ อันวางหลักว่าบุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้ ทำให้การชุมนุมข้อเรียกร้อง 10 ประการ<sup>70</sup> ของกลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (มธ.) ศูนย์รังสิต เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2563 โดยหนึ่งในประเด็นหลักที่มีการถูกหยิบขึ้นมาของ นาย อานนท์ นำภา หนึ่งในแกนนำการปราศรัยการชุมนุมในครั้งนั้น นั่นคือ การเรียกร้องให้การแก้ปัญหาอำนาจนิยมของสถาบันกษัตริย์ จะเห็นได้ว่าการชุมนุมนี้มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อล้มล้างระบอบกษัตริย์ แต่เป็นเพียงการชุมนุมอันมีวัตถุประสงค์เพื่อการปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ให้อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง โดยได้กล่าวว่า "ต่อไปนี้การตั้งคำถามต่อสถาบันกษัตริย์ด้วยความเคารพว่าเป็นสถาบันหลักต้องถูกพูดถึงอย่างเป็นทางการและต่อสาธารณะ และต่อไปนี้จะไม่มีใครถูกคุกคามเพราะพูดถึงปัญหาของสถาบันกษัตริย์อีกแล้ว" นายอานนท์กล่าว<sup>71</sup> ภายหลังการปราศรัย เจ้าหน้าที่ได้มีการยื่นเรื่องร้องเรียนต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้พิจารณาวินิจฉัยการกระทำของกลุ่มแกนนำ ซึ่งภายหลัง ศาลรัฐธรรมนูญได้มีการรับพิจารณาวินิจฉัยในประเด็นที่ว่าผู้ถูกร้องได้ชุมนุมและปราศรัยทำกิจกรรมอันเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ว่ามีความผิดจริง

จากกรณีนี้สามารถกล่าวได้ว่า พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 เป็นเครื่องมือสำคัญในการลิดรอนเสรีภาพของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากการไม่กำหนดถึงอำนาจในการแทรกแซงของเจ้าหน้าที่ที่มีความชัดเจน ส่งผลให้กฎหมายนี้เป็นเพียงการยึดโยงกฎหมายเพื่อสถาบัน และนำมาใช้เพื่อเอื้อต่อปัจเจกบุคคลเท่านั้น

รัฐสามารถดำเนินการจับกุมนักกิจกรรมเพื่อประชาธิปไตยโดยพลการ สามารถลดทอนอำนาจและสร้างเงื่อนไขแก่ผู้ชุมนุมโดยสงบ หรือลดแรงกดดันจากการประท้วงได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการวางแผนเพื่อยุบพรรคฝ่ายค้านขนาดใหญ่ โดยใช้เหตุผลที่มีแรงจูงใจทางการเมือง และการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทั่วประเทศ โดยใช้ข้ออ้างเกี่ยวกับการระบาดของโรคโควิด-19 รัฐจึงสามารถใช้

<sup>70</sup> BBC NEWS . (2020). ธรรมศาสตร์จะไม่ทน” ยื่นข้อเรียกร้อง 10 ข้อแก้ปัญหาวุ่นวายสถาบันกษัตริย์ นัดชุมนุมอีกครั้ง 12 ส.ค. BBC NEWS. Retrieved 7 June from <https://www.bbc.com/thai/thailand-53727597>.

<sup>71</sup> มติชน. (2022). จาก #มีอบ10สิงหา63 ถึง ศาล รธน.10พฤศจิกายน64 คำวินิจฉัย ประวัติศาสตร์ ‘ล้มล้างการปกครองฯ’/บทความในประเทศไทย. มติชนสุดสัปดาห์ Retrieved 7 June from [https://www.matichonweekly.com/column/article\\_485480](https://www.matichonweekly.com/column/article_485480).



กลไกนี้ในการตีกรอบสังคมประชาธิปไตยที่มีได้เกิดจากความเห็นชอบของประชาชนได้ และเลี่ยงการยึดถือกติการะหว่างประเทศบางประการ แต่กลับนำมาละเมิดกติกการในการใช้กำลังเกินสัดส่วน รัฐในประเทศไทยจึงมีได้เป็นตัวแทนแห่งรัฐในการประกันเสรีภาพในทางปฏิบัติ ที่ตามหลักกติกาสากล รัฐควรหาทางอำนวยความสะดวก และคุ้มครองการชุมนุมสาธารณะในจุดที่ประชาชนต้องการ และรับประกันไม่ให้มีการขัดขวางความพยายามในการเผยแพร่ข้อมูลอันเกี่ยวกับการชุมนุมที่จะเกิดขึ้น

นอกจากนี้ อุปสรรคในการปรับใช้กฎหมายระหว่างประเทศของประเทศไทยนั้นคือ แนวคิดทวินิยม (Dualism)<sup>72</sup> นั่นคือ กฎหมายระหว่างประเทศกับกฎหมายภายใน แยกกัน ต้องมีการออกกฎหมายอนุวัติการธรรมนูญ (ชั่วคราว) 2557 (มาตรา 23) และพระมหากษัตริย์ ทรงไว้ซึ่งอำนาจในการทำหนังสือสัญญา<sup>73</sup> สะท้อนถึงความขัดแย้งกันในระบบกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศ มิได้อยู่ในระบบเดียวกัน และพื้นฐานที่ต่างกัน โดยกฎหมายภายในมีเนื้อหา (Subject-Matter) ที่มีความต่างกัน ในขณะที่หมายระหว่างประเทศเน้นย้ำถึง ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐอธิปไตย สันติภาพส่วนรวมในระบบระเบียบโลก ส่วนกฎหมายภายในมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาชน อยู่บนพื้นฐานคำสั่งของรัฐธรรมนูญ ดังนั้นการที่ประเทศไทยจะรับเอากฎหมายระหว่างประเทศมาปรับใช้จึงต้องผ่านกระบวนการรับเอา (adopt)<sup>74</sup> และนำมาตีความชี้ขาดกฎหมายภายใต้รัฐธรรมนูญ ตามทฤษฎีแปลงรูป (doctrine of transformation)<sup>75</sup> หรือออกกฎหมายอนุวัติร แม้ว่าประเทศไทยจะเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยจะเห็นได้ว่าแม้ประเทศไทยจะได้มีการรับเอากติการะหว่างประเทศมาปรับใช้แล้วนั้น แต่ด้วยหลักทวินิยม (Dualism) อย่างเคร่งครัดของศาลไทย ทำให้กฎหมายไทยมีความสำคัญและมีน้ำหนักเหนือกว่าในการนำมาพิจารณา เนื่องจากการคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลัก ซึ่งในกรณีที่เกิดการขัดแย้งกันระหว่างกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายใน ทฤษฎีทวินิยมมีความเห็นว่าองค์กรของรัฐจะต้องบังคับใช้กฎหมายภายในเสมอ จึงเป็นสาเหตุสำคัญในการละเมิดพันธกรณีระหว่างประเทศของประเทศไทยตลอดมา ทำให้สนธิสัญญา และข้อตกลงระหว่างประเทศไม่มีผลบังคับใดๆภายในประเทศจนกว่าจะมีการอนุวัติการ การนำกฎหมายระหว่างประเทศมาวินิจฉัยคดีในศาลจึงไม่มีความจำเป็นต้องกระทำในทุกครั้ง เนื่องจากไม่มีการรับรอง ทำให้รัฐบาลและผู้บังคับใช้กฎหมายสามารถมองข้าม และกระทำการต่างๆโดยไม่คำนึงถึงหลักกติกาสากลในการ

<sup>72</sup> สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา(องค์การมหาชน) (2559). "รายงานการศึกษาระดับปริญญาโทฉบับสมบูรณ์(Final Report) : เรื่องการเตรียมความพร้อมด้านกฎหมายของไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน." ภายใต้โครงการพัฒนากฎหมายภายในเพื่อรองรับการทำงานด้านประชาคมอาเซียน

<sup>73</sup> ศรีสุตา คล้ายคล่องจิตร. การจัดทำสนธิสัญญา และความตกลงระหว่างประเทศ.

<sup>74</sup> สิริธร ราชเดิม. (2019). ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายระหว่างประเทศ และ กฎหมาย ภายใน: ศึกษา ทาง ปฏิบัติ ของ ตุลาการ ไทย. วารสาร นิติศาสตร์ และ สังคม ท้องถิ่น, 3(2), 1-30.

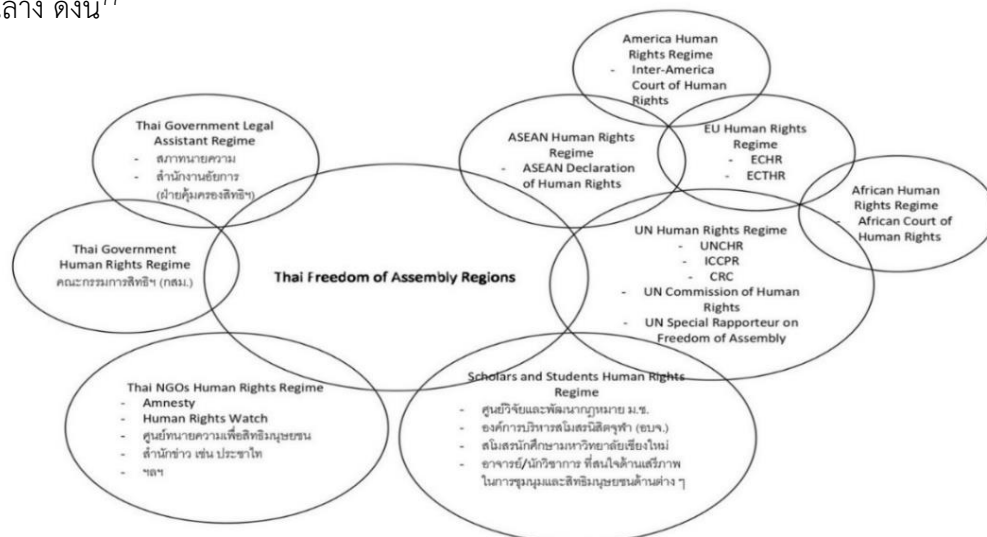
<sup>75</sup> Niyomsilp, P. (2564).

ควบคุมสิทธิเสรีภาพทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้ ส่งผลให้การตีความกฎหมายไทยตัดขาดจากหลักสากล เนื่องจากเป้าหมายในการตีความ และผลประโยชน์แห่งชาติมิได้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน<sup>76</sup>

### กรอบแนวคิดระบอบระหว่างประเทศเชิงซ้อน (International regime complex)

หลักแนวคิดระบอบระหว่างประเทศเชิงซ้อน มีความสำคัญในการอธิบายถึงขีดหลักความร่วมมือในประเด็นต่างๆ ที่ก่อให้เกิดเป็นการสร้างบรรทัดฐาน และกำหนดคุณสมบัติในการเข้าร่วมสนธิสัญญา และการไม่ได้รับการยอมรับหากมิได้เข้าร่วม หรือการละเมิดบรรทัดฐานที่มีร่วมกันในความร่วมมือของสถาบันต่างๆระหว่างประเทศว่าจะบริหารจัดการอย่างไร แต่ความซับซ้อนในระบอบเองก็อาจทำให้ไม่เกิดผลตามมาที่ชัดเจนหากไม่ปฏิบัติตามเช่นเดียวกัน ประเทศไทยนั้นนับได้ว่ามีองค์กรและสถาบันที่ทำงานร่วมกันอยู่ในระบอบ และเป็นภาคีในอนุสัญญาต่างๆ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนอยู่หลายฉบับ ผ่านการยึดถือกติการะหว่างประเทศเป็นสำคัญ แต่การทำงานของสถาบันในประเทศต่างๆ เหล่านี้ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหา ที่ไม่ว่าจะเป็นการใช้ความรุนแรงในการสลายการชุมนุม หรือ กรณีบังคับสูญหาย ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน เหล่านี้ได้ เนื่องจากการจัดระบบการเมืองการปกครอง (governance) นับเป็นกำแพงที่สำคัญที่สุด ดังนั้นการเข้าใจถึงแกนกลางความร่วมมือจึงเป็นสิ่งที่สามารถอธิบายถึงความท้าทายนี้

แผนภูมิพอสังเขปสำหรับสถาบันและองค์กรต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องและ ร่วมมือแก้ไขในประเด็นปัญหาสิทธิมนุษยชน ทั้งในประเทศไทย และระหว่างประเทศ ซึ่งมีรายละเอียดตามภาพด้านล่าง ดังนี้<sup>77</sup>



<sup>76</sup> ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน. (2021). รายงานพิเศษ:เมื่อศาลไทยตีความกติกา ICCPR รองรับประกาศ คำสั่ง คสช. Retrieved 5 June from <https://tlhr2014.com/archives/3721>

<sup>77</sup> ช่าง, ป. (2022). 65 องค์กรสิทธิมนุษยชนส่งจดหมายถึง โจ ไบเดน' ซี 'พ.ร.บ.ควบคุมการรวมกลุ่ม' ละเมิดสิทธิในประเทศไทย. ประชาไท Retrieved 22 May from <https://prachatai.com/journal/2022/05/98558>

จากแผนภูมิข้างต้น แสดงให้เห็นถึงสถาบันต่างๆที่มีส่วนร่วม และมีผลกระทบต่อสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในด้านเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบในประเทศไทย โดยอาจแบ่งออกได้เป็นกลุ่มองค์กรดังต่อไปนี้ 1) องค์กรสหประชาชาติและกฎหมายระหว่างประเทศภายใต้องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) 2) สมาคมสหประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน 3) องค์กรภาครัฐ 4) องค์กรภาคประชาสังคม และ 5) กลุ่มนักวิชาการ และนักศึกษา โดยบทบาทของแต่ละกลุ่มองค์กรอาจอธิบายได้ดังต่อไปนี้

**1. UN** กลไกด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ สามารถแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ กลไกสิทธิมนุษยชนตามกฎบัตรสหประชาชาติ (Charter-based mechanisms)<sup>78</sup> และ กลไกภายใต้สนธิสัญญา (Treaty-based mechanisms) โดยในรูปแบบแรก คือ กติการว่าด้วยสิทธิมนุษยชนถูกบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งผ่านกฎบัตรสหประชาชาติ โดยคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (United Nations Human Rights Council: UNHRC) ซึ่งมีหน้าที่ในการส่งเสริมการคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนทั่วโลก รวมถึงการชี้แจงปัญหาด้านการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการละเมิดที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ก็ยังมีกลไกภายใต้คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ที่สำคัญได้แก่ Universal Periodic Review หรือ special rapporteur เป็นต้น ส่วนในรูปแบบที่สองได้แก่ กลไกตามสนธิสัญญา ซึ่งในส่วนของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ประกอบด้วยกลไกติดตามผลการอนุวัติ (Human Rights Committee) โดยมีคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติเป็นผู้ที่กำกับดูแลการปฏิบัติ ซึ่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง มีสถานะเป็นกฎหมายจารีตประเพณีที่มีผลทางกฎหมายอันเป็นที่ยอมรับนับถือในฐานะหลักสากล และมีผลต่อการกำหนดกฎเกณฑ์ด้านการประกันสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาคอื่น ๆ เช่น ยุโรป (European Convention on Human Rights) อเมริกา (American Convention on Human Rights) แอฟริกา (African Charter on Human and Peoples' Rights) ที่แม้มิใช่รัฐที่มีความผูกพันในพันธกรณี แต่ก็ได้ร่วมกันสร้างบรรทัดฐานที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันในระดับโลกขึ้นมาโดยไม่มีข้อยกเว้น (jus cogens) ที่แม้จะไม่มีผลบังคับทางกฎหมายระหว่างประเทศต่อรัฐที่ละเมิดกติกาก็ตาม

**2. สมาคมสหประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้** มีการตราขึ้นซึ่งปฏิญญาสิทธิมนุษยชน (ASEAN Human Rights Declaration: AHDR) เพื่อเป็นเครื่องมือในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนในภูมิภาคอาเซียน และมีองค์กรกำกับดูแลหลักคือ คณะกรรมาธิการระหว่าง

<sup>78</sup> NATIONS, U. (2022). *UN Human Rights Documentation*. UNITED NATIONS. Retrieved 1 July from <https://research.un.org/en/docs/humanrights/charter>

รัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights: AICHR) ที่ปัจจุบัน ประเทศไทยก็มีได้แสดงท่าทีใดๆต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประเทศ เมียนมาร์ต่อกรณีรัฐประหาร ที่เกิดขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2564<sup>79</sup> ที่ผ่านมา

**3. องค์กรภาครัฐ** หมายถึงถึงองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในเชิงคุ้มครอง สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา ซึ่งมีลักษณะไม่มีลำดับศักดิ์ของอำนาจ (non-hierarchical) กล่าวคือ ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการออกกฎหรือคำสั่งทางปกครอง หรือมีผลต่อสถานะสิทธิหน้าที่ของบุคคล หรือไม่ได้มีอำนาจเหนือประชาชน เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) สภานายความ ในพระบรมราชูปถัมภ์ รวมถึงกรมคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ ของกระทรวงยุติธรรม ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นองค์กรอิสระซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 โดยเฉพาะตามมาตรา 247 เช่น ตรวจสอบ และรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกกรณีโดยไม่ล่าช้า และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้ง การเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น<sup>80</sup> ที่ซึ่งในทางปฏิบัติไม่สามารถกระทำได้ตามบทบัญญัติข้างต้นได้ รวมถึงยังไม่มียุติธรรมคดีอำนาจในการลงโทษต่อการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้

โดยในด้านการส่งเสริมการเคารพ และปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนของกสม. ได้มีการออกการแถลงการณ์ เพื่อขอความร่วมมือจากผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการชุมนุมให้ เป็นไปตามหลักกติกาสากล ที่ไร้ความรุนแรง และเกิดผลสำเร็จสูงสุดเพื่อการแก้ไขปัญหาระหว่างสองฝ่ายอย่างสันติ แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้

**4. องค์กรพัฒนาเอกชน (Non-governmental organizations หรือ NGOs) ด้านสิทธิมนุษยชน** เป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง และสนับสนุนเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง และการชุมนุมโดยสงบ เช่น แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย อันมีภารกิจหลักคือการรณรงค์เพื่อสิทธิมนุษยชนและงานผลักดันเชิงนโยบาย อันรวมถึงการรณรงค์เพื่อสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพในการชุมนุม นอกจากนี้ ภารกิจยังรวมถึงการออกการแถลงการณ์เรียกร้องการยกเลิกข้อหาที่ไม่ชอบธรรมต่อผู้ชุมนุมโดยสงบ หรือการประสานงานเพื่อช่วยเหลือผู้ถูกตั้งข้อหาจาก

<sup>79</sup> ฉันทพร บัวทอง. (2020). รัฐประหารเมียนมา เทียบความเหมือนและความต่างกับการยึดอำนาจในไทย. BBC NEWS. Retrieved 2 May from <https://www.bbc.com/thai/thailand-53727597>.

<sup>80</sup> Wiki, O. (2022). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช2560/มาตรา 247. Retrieved 1 July from <http://wiki.ocsc.go.th/%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B9%8C%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2>

การเข้าร่วมการประชุมประท้วง หรือ การจัดทำข้อเรียกร้องเพื่อช่วยเหลือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัวจากกรณีการประท้วง เป็นต้น หรือ โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน<sup>81</sup> (iLaw) ที่มีบทบาทหน้าที่ในการติดตาม และรณรงค์เกี่ยวกับการปฏิรูปกฎหมายที่กระทบต่อเสรีภาพในการแสดงออก และสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง หรือ ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน<sup>82</sup> ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนภายหลังการรัฐประหารในปี 2557 โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือทางคดีซึ่งเป็นผลมาจากการที่บุคคลใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมืองและพลเมือง และนอกจากนี้ก็ยังทำการติดตามและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเผยแพร่ความรู้ในเรื่องกฎหมายและการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้เป็นไปตามหลักสากล

ในการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชน แม้ว่าแต่ละองค์กรอาจมีขอบเขตความรับผิดชอบที่แตกต่างกันออกไป เช่น บางองค์กรเช่นแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย ก็ทำงานเกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุมเป็นหลัก บางองค์กร เช่น โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw) ก็ทำงานด้านการพัฒนาและปฏิรูปกฎหมายที่กระทบต่อสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ส่วนศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชนก็มีงานด้านการให้ความช่วยเหลือทางคดีจากการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมืองและพลเมือง แต่มักพบว่าองค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านี้ทำงานอย่างสอดคล้อง และให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี โดยมีวัตถุประสงค์เดียวกันคือการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้เป็นไปตามหลักสากล เช่น iLaw เคยร่วมกับ Amnesty International Thailand พัฒนาเว็บไซต์มือดาต้าไทยแลนด์ขึ้นเพื่อเป็นฐานข้อมูลเก็บรวบรวมเหตุการณ์การชุมนุมสาธารณะที่เกิดขึ้นและการใช้อำนาจกำกับดูแล คุกคามหรือขัดขวางโดยเจ้าหน้าที่รัฐ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามองค์กรพัฒนาเอกชนซึ่งเป็นภาคประชาสังคม ก็ไม่มีอำนาจรัฐที่จะสามารถหยุดยั้งการละเมิดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบได้

**5. กลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัย** ตัวอย่างเช่น สภานิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สภานักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือ สภานักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยเป็นกลุ่มนักศึกษาที่ให้การสนับสนุน และเรียกร้องสิทธิมนุษยชนแก่เยาวชน และประชาชนชาวไทย ในการร่วมมือกันมุ่งพัฒนาให้เกิดความโปร่งใสในสังคมประชาธิปไตย ตัวอย่างเช่น สภานิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการจัดแถลงการณ์สภานิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง ท่าทีการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐต่อกลุ่มผู้ชุมนุม เพื่อเรียกร้องไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่ และอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายอย่าง

<sup>81</sup> iLaw. โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw). iLaw. Retrieved 2 July from <https://ilaw.or.th/about>

<sup>82</sup> ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน. (2017). ขอบเขตการทำงาน. Retrieved 2 July from <https://tlhr2014.com/archives/3721>

เป็นธรรม<sup>83</sup> หรือ กรณีที่สถานศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์<sup>84</sup> ออกมาประณามถึงการกระทำที่ใช้ความรุนแรงเกินกว่าเหตุของเจ้าหน้าที่ เช่น การใช้แก๊สน้ำตา การใช้รถฉีดน้ำแรงดันสูง และการกราดยิงกระสุนยางใส่ผู้ชุมนุมจนถึงแก่ชีวิต รวมถึงการบังคับใช้กฎหมาย ม.112 ต่อเยาวชนที่เข้าร่วมการชุมนุม และกลุ่มแนวร่วมในการออกมาชุมนุมเสนอข้อเรียกร้อง 10 ประการ รวมถึงกลุ่มเยาวชนปลดแอก ซึ่งเป็นนับเป็นการชุมนุมที่ใหญ่ที่สุดในรอบ 6 ปี และยังมีเยาวชนเข้าร่วมเยอะที่สุดอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ด้วยความที่เป็นเพียงการเรียกร้อง และการแสดงจุดยืนขององค์กรซึ่งเป็นนิสิตนักศึกษา จึงไม่มีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการของภาครัฐ และไม่อาจส่งผลกระทบต่อทนายปฏิบัติ อันก่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่ผู้ชุมนุมจากการละเมิดสิทธิโดยรัฐได้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือในประเด็นเดียวกัน แต่การที่ไร้อำนาจนี้ การบังคับใช้จึงไม่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขระบบการปกครองที่ใช้ความรุนแรง ที่เมื่อเหตุการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นในประเทศไทยแล้วนั้น กลไกกติการะหว่างที่มีได้มีผลบังคับให้รัฐบาลไทยนั้นต้องปฏิบัติตามนั้น นับว่าเป็นช่องทางที่ทำให้ภาครัฐของประเทศไทยสามารถหลีกเลี่ยงการรับผิดชอบในกรณีดังกล่าวได้ เช่น การที่นายเคลมอนต์ วูเล ผู้รายงานพิเศษเรื่องเสรีภาพในการชุมนุมและรวมกลุ่มโดยสันติ (Special Rapporteur on the rights to freedom of peaceful assembly and of association) ขององค์การสหประชาชาติ หรือ UN special rapporteur ที่ได้แสดงความผิดหวังอย่างยิ่ง ต่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไทยที่มองว่าการชุมนุมเรียกร้องให้ปฏิรูปสถาบันกษัตริย์มี "เจตนาซ่อนเร้นล้มล้างการปกครอง" รวมถึงขอย้ำเตือนให้ประเทศไทยคำนึงถึงพันธกรณี ในการปกป้องสิทธิของผู้ประท้วงในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง"<sup>85</sup> จากคำกล่าวหานี้ กระทรวงการต่างประเทศของประเทศไทย ได้ออกมาปฏิเสธคำกล่าวนั้น รวมถึงปฏิเสธการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเกิดจากเจ้าหน้าที่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

## บทส่งท้าย

แม้สหประชาชาติจะตระหนักถึงความหลากหลาย และเงื่อนไขภายในประเทศของเหล่าภาคี แต่หลักการสากลนิยมเป็นสิ่งที่องค์การระหว่างประเทศพยายามส่งเสริม ซึ่งถือเป็นเป้าหมายร่วมกัน และมาตรฐานที่ต้องรักษาไว้ในหมู่ตัวแสดงในระบอบระหว่างประเทศเชิงซ้อน อย่างไรก็ตาม ตัวแสดงต่างๆ ที่มีเป้าหมายทำงานในประเด็นเดียวกัน (same issue area) อาจไม่สามารถทำงานได้มี

<sup>83</sup> สภานิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย | Student Council of Chulalongkorn University. (2017, 13 August 2020). *แถลงการณ์ สภานิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง ท่าทีการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐต่อกลุ่มผู้ชุมนุม*

<sup>84</sup> สถานศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต. (8 November 2020). *แถลงการณ์องค์การนักศึกษาและสถานศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ขอประณามการใช้ความรุนแรงเพื่อปิดกั้นการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนโดยหน่วยงานรัฐ*

<sup>85</sup> BBCNEWS. (2021). *ทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้รายงานพิเศษเรื่องเสรีภาพในการชุมนุมและรวมกลุ่มโดยสันติของยูเอ็น*. BBC NEWS. Retrieved 2 July from <https://www.bbc.com/thai/thailand-59399771>.

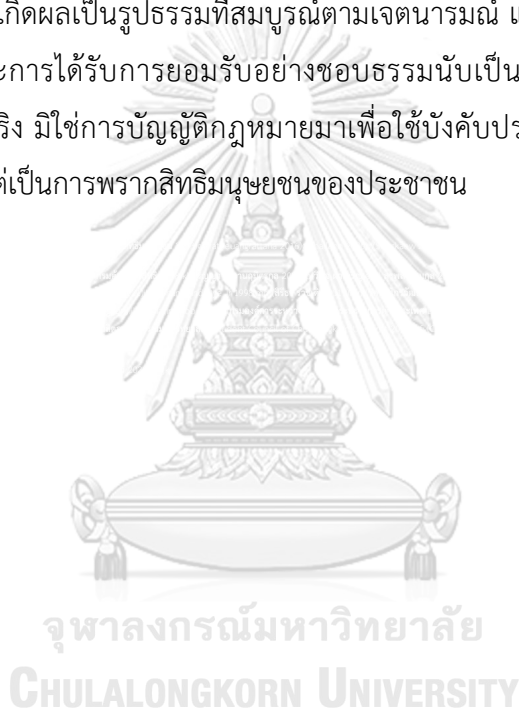
ประสิทธิภาพมากพอเนื่องจากอุปสรรคภายในที่ส่งผลต่อด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งบรรทัดฐาน (norms) และวิถีปฏิบัติ (guideline) ที่ถึงแม้จะลงนามในกติการะหว่างประเทศไปแล้ว แต่ในทางปฏิบัติก็ยังไม่ได้ยึดถือตามมาตรฐานหรือหลักสากลนิยม ทำให้การละเมิดกติการะหว่างประเทศอันเป็นกฎหมายจารีตประเพณีนี้ยังเกิดขึ้นต่อไป เนื่องจากแนวคิดทวินิยม (Dualism) ของการนำกฎหมายไปใช้ในประเทศไทย ที่มีการตีความมิได้สอดคล้องกันโดยสมบูรณ์ หากองค์การต่างๆมุ่งทำความเข้าใจถึงอุปสรรคเช่นนี้แล้ว อาจเกิดการพัฒนากฎได้ระบอบระหว่างประเทศเชิงซ้อน ที่ไม่ใช่การเกิดขึ้นจากการรวมตัวของสถาบันต่างๆ ที่พยายามแก้ปัญหาในประเด็นเดียวกัน และทำงานทับซ้อนกันอย่างเดียว แต่มีความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายและมาตรฐานเดียวกันอย่างแท้จริง

โดยระบอบระหว่างประเทศเชิงซ้อน สำหรับประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนมีความหนาแน่นของสถาบันอยู่มาก แต่ไม่สามารถเข้าแทรกแซงหรือสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้เท่าที่ควร อย่างเช่นในประเทศไทยที่มีองค์กรสิทธิมนุษยชนถึง 65 องค์กรด้วยกัน แต่ด้วยอำนาจอันจำกัดและการทำงานที่ซ้อนทับกันแต่ไม่มีความชัดเจนมากนักจึงทำให้ทำงานได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น การบริหารของสถาบันต่างๆ ใน ระบอบระหว่างประเทศเชิงซ้อน จึงควรกำหนดบทบาทที่ชัดเจน แม้จะอยู่ภายใต้หลักการสากลนิยม แต่ต้องตระหนักถึงสภาพและเงื่อนไขภายในที่หลากหลายอันอาจเป็นอุปสรรคในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ปัญหาความรุนแรงด้านสิทธิเสรีภาพทางการเมือง จากการเข้าสลายการชุมนุมของเจ้าหน้าที่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย สาเหตุเกิดจากการตีความกฎหมายที่มีได้มีความสอดคล้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับกติการะหว่างประเทศอย่างสมบูรณ์ เนื่องจากการตัดสินใจด้านสิทธิมนุษยชนขององค์กรตุลาการในไทย มีแนวโน้มการวินิจฉัยคดีที่ยืดเยื้อ กับลำดับศักดิ์ของกฎหมายในประเทศที่มากกว่า ส่งผลให้การตีความ และการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติด้านสิทธิมนุษยชนอันเกิดจากพันธกรณีระหว่างประเทศ นั้นไม่ครอบคลุม ทั้งการขาดการกำหนดหลักเกณฑ์ การกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ รวมถึงบทลงโทษที่ไม่แน่นอน ส่งผลให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถปฏิบัติหน้าที่โดยขาดดุลยพินิจที่ต้องปฏิบัติภายใต้กฎหมายที่มีความผูกพันระหว่างประเทศ ตัวอย่างเช่น กรณีการบังคับใช้ พ.ร.บ. การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 ที่เจ้าหน้าที่รัฐสามารถใช้อำนาจเกินสัดส่วน และความจำเป็นได้อย่างอิสระ อีกทั้ง ลำดับศักดิ์ทางกฎหมาย และอำนาจนิยมอันเป็นวัฒนธรรมภายใน ยังคงเป็นอุปสรรคในอีกหลายๆประเทศ ในการจัดการกับปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนเช่นกัน ที่แม้ประเทศเหล่านั้นจะอยู่ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights : UDHR ) และ สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อที่ 21 (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR 21) แล้วก็ตาม วิจัยนี้จึงชี้ให้เห็นถึงอุปสรรคของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง ว่าเพราะเหตุใดถึงไม่สามารถบรรลุเจตนารมณ์ ในการมุ่งรักษาสิทธิเสรีภาพของประชาชนอัน

เป็นรากฐานของสันติภาพไว้ได้ และแนวทางการปฏิบัติขององค์การระหว่างต่างๆกับประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

สุดท้ายแล้ว กรอบแนวคิดระบอบระหว่างประเทศเชิงซ้อน มิใช่มุ่งการผลักดันความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศเพียงอย่างเดียว แต่การยกระดับความสำคัญในระดับรัฐย่อมต้องมีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้นด้วย กล่าวคือ มุ่งเน้นการร่วมมือกันขององค์กรต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การศึกษา ทั้งภายใน และภายนอก เป็นต้น ขับเคลื่อนกลไกต่างๆภายใต้เงื่อนไขที่มีผลต่อผลประโยชน์แห่งชาติ และได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ ภายใต้แนวคิดระบอบระหว่างประเทศเชิงซ้อน ร่วมกันสร้างขึ้น มุ่งให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ และการประสานงานร่วมระหว่างสถาบัน (interaction) เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมที่สมบูรณ์ตามเจตนารมณ์ และตระหนักถึงการยอมรับจากนานาประเทศ เพราะการได้รับการยอมรับอย่างชอบธรรมนับเป็นสิ่งที่ประกันความมั่นคงให้กับประเทศได้อย่างแท้จริง มิใช่การบัญญัติกฎหมายมาเพื่อใช้บังคับประชาชนภายในรัฐให้อยู่ภายใต้กฎระเบียบที่วางไว้ แต่เป็นการพหุสิทธิมนุษยชนของประชาชน





## บรรณานุกรม

- Chailom, S. (2021). "ประเทศไทยกิจกรรมปี 2020." Retrieved 6 June, 2022, from <https://www.hrw.org/th/world-report/2021/country-chapters/377444>.
- Chatinakrob, T. (2022). "คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนภายใต้ ICCPR รับรองสิทธิในการชุมนุมโดยสงบ ". Retrieved 7 June, 2022, from <https://thanapatofficial.wordpress.com/2020/08/02/human-rights-committee-adopts-general-comment-37-on-peaceful-assembly/>.
- Crow, D. (2005). "Crossing party lines: Volatility and ticket splitting in Mexico (1994–2000)." Bulletin of Latin American Research 24(1): 1-22.
- Department, T. G. P. R. (2020). "Declaration of a Serious Emergency Situation in Bangkok." Retrieved 3 June 2022, from [https://thailand.prd.go.th/ewt\\_news.php?nid=10227&filename=index](https://thailand.prd.go.th/ewt_news.php?nid=10227&filename=index).
- Gómez-Mera, L., et al. (2020). "Regime complexes." Architectures of Earth System Governance: Institutional Complexity and Structural Transformation: 137-157.
- Haberkorn, T. (2018). In plain sight: Impunity and human rights in Thailand, University of Wisconsin Pres.
- ICJ, I. C. o. J. (2021). "บันทึกทางกฎหมายของคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล (International Commission of Jurists: ICJ) การบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อรับมือกับการระบาดใหญ่ของโรคโควิด-19 ในประเทศไทย " บันทึกทางกฎหมาย. iLaw. "โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw)." Retrieved 2 July 2022, from <https://ilaw.or.th/about>.
- Joseph, S. and M. Castan (2013). The international covenant on civil and political rights: cases, materials, and commentary, Oxford University Press.
- Keohane, R. O. and J. S. Nye Jr (1998). "Power and interdependence in the information age." Foreign Aff. 77: 81.
- Kiai, M. (2021). "The Right to Freedom of Peaceful Assembly." Retrieved 3 June, 2022, from <https://www.ohchr.org/en/peaceful-assembly>.
- Levi, W. (1974). "International Law in a Multicultural World." International Studies Quarterly 18(4): 417-449.

- Mieder, W. (2005). "Proverbs are the best policy."
- Nations, U. (2020). "International Covenant on Civil and Political Rights " General comment No. 37 (2020) on the right of peaceful assembly (article 21)\*.
- NATIONS, U. (2022). "UN Human Rights Documentation." Retrieved 1 July, 2022, from <https://research.un.org/en/docs/humanrights/charter>.
- Nillsuwan, B. (2020). "จาก ระบอบ ระหว่าง ประเทศ ถึง Regime Complex: ทิศทาง และ พลวัต ของ การ ศึกษา ความ ร่วมมือ ระหว่าง ประเทศ." Journal of Social Sciences Naresuan University 16(1): 47-84.
- Nollkaemper, A. and E. Hey (2001). The relationship between international law and national law. International Law Forum.
- Pratheuangrattana, C. (2016). "The Law of Public Assembly : Equilibrium between the Freedom of Protesters and People." Naresuan University Law Journal 9(1): 125.
- Sungkaew, B. (2021). "The Rule of Law and the Protection of the Rights of People Impacted by the Government Policy." Journal of Thai Ombudsman 29(1): 87-123.
- Thailand, A. I. (2020). "มาตรฐานระหว่างประเทศสำหรับเสรีภาพในการชุมนุม." แนวทางสังเกตการณ์ชุมนุมตามมาตรฐานสากล. Retrieved 6 June 2022, from <https://www.amnesty.or.th/our-work/assembly/1669>.
- Thailand, A. I. (2021). "แอมเนสตี้ การสลายการชุมนุมและการพยายามจับกุมผู้ชุมนุม เผยให้เห็นความพยายามของรัฐในการสร้างความหวาดกลัว." Retrieved 7 June, 2022, from <https://www.amnesty.or.th/latest/news/941/>.
- Wiki, O. (2022). "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช2560/มาตรา 247." Retrieved 1 July, 2022, from [http://wiki.ocsc.go.th/%E0%B\\_247](http://wiki.ocsc.go.th/%E0%B_247).
- กรมคุ้มครองสิทธิ , เ. (2018). "แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ( พ.ศ. 2562-2566 )."
- กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ Department of International Organization, M. o. F. A. (2019). "ประวัติ UN." Retrieved 3 June, 2022, from <https://thai-inter-org.mfa.go.th/th/ 8>.
- กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมายสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2020). "“Nova totius terrarum orbis tabula” (1676) ;State Library of New South Wales." วารสารจตุนิติ 16 (2).
- ข้าว, ป. (2022). "65 องค์การสิทธิมนุษยชนส่งจดหมายถึง 'โจ ไบเดน' ซี 'พ.ร.บ.ควบคุมการรวมกลุ่ม'

- ละเมิดสิทธิในประเทศไทย." Retrieved 22 May 2022, from <https://prachatai.com/journal/2022/05/98558>.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (2563). "กติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง." คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล (ICJ) และ CCPR Center 37 (2020).
- ชนะ ประณมศรี (2011). "วิพากษ์: แนวความคิด สิทธิ ธรรมชาติ (สิทธิมนุษยชน) ตามวิถีเอเชียวิถี ไทย และ วิถีตะวันตกที่ยังวิวาทะกัน อยู่." วารสารการเมืองการบริหาร และกฎหมาย 3(2).
- เทิด เกียรติภณซ์, รัตพงษ์ สอนสุภาพ, (2019). "ความเสมอภาคของกลุ่ม ผู้ มีความหลากหลายทาง เพศ ต่อการสมรส และ รับรองบุตรในประเทศไทย: ในมุมมองของ นักวิชาการ และ นักเคลื่อนไหว ทาง สังคม." Journal of Humanities and Social Sciences, Rajapruk University 5(2): 1-18.
- ธัญพร บัวทอง (2021). "รัฐประหารเมียนมา เทียบความเหมือนและความต่างกับการยึดอำนาจในไทย." Retrieved 30 October, 2021, from <https://www.bbc.com/thai/55919595>.
- นพพล อาชามาส (2014). "ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 กับการประกอบสร้างสถานะอัน “ล่วงละเมิดมิได้”." CMU Journal of Law and Social Sciences 7(1): 19-49.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, ณ. ส. (2020). "วิเคราะห์คดียุบพรรคอนาคตใหม่." Retrieved 15 April 2022, from <https://www.chula.ac.th/cuinside/27855/>.
- ปิยะกุลชัยเดช, ว. (2018). "สิทธิมนุษยชน : ปัญหาใหม่ในทศวรรษ และการนำเข้ามาในประเทศไทย." วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช 31(2): 6-24.
- พลวุฒิ สงสกุล (2021). "7 ปี คสช. รัฐประหาร พล.อ. ประยุทธ์ หัวหน้าคณะรัฐประหารที่เป็นนายกษานานกว่า จอมพล สฤษดิ์ ไกล่ตาบสติติจอมพล ป. และจอมพล ถนอม." POLITICS. Retrieved 8 June, 2022, from <https://thestandard.co/7-years-of-nesdc-coup-detat/>.
- ภักพงษ์ พงษ์เกตุรา (2017). "แนวทางการเพิ่มประสิทธิผลในการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุม การชุมนุมสาธารณะ " หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙.
- มติชน (2022). "จาก #มีอบ10สิงหา63 ถึง ศาล รธน.10พฤศจิกายน64 คำวินิจฉัย ประวัติศาสตร์ ‘ล้มล้างการปกครองฯ’/บทความในประเทศไทย." Retrieved 7 June 2022, from [https://www.matichonweekly.com/column/article\\_485480](https://www.matichonweekly.com/column/article_485480).
- รัชฎมิ บุญรอด "ประเภทของความตกลงระหว่างประเทศและ หลักปฏิบัติของการลงนามระหว่างประเทศ." Department of Treaties and Legal Affairs.
- วรรษมล สิงห์โกมล (2021). "1 ปีแห่งการเพิกเฉย ‘วันเฉลิม’ ผู้ถูกบังคับให้สูญหาย." Retrieved 5 May 2022, from <https://thestandard.co/1-year-of-ignoring-wan-chalerm-forced-disappearance/>.

- วัลลี นวลหอม, et al. (2563). "จากเหตุการณ์รัฐประหาร 2557 อันนำไปสู่เผด็จการอำนาจนิยม ที่ส่งผลกระทบทั้งสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองไทย." งานประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 12 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 12: 2662-2667.
- วินิจ ฝาเจริญ and สุรพล พรหมกุล (2020). "Right and Freedom in Public Assembly as Based on the Public Assembly Act, B.E. 2558 (2015 A.D.)." Academic MCU Buriram Journal 5(1): 232-247.
- วิศรา ไกรวัฒน์พงศ์ (2012). "รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ บทบาทของอาเซียนด้านการจัดการความมั่นคงภายในภูมิภาค." วิจัยสำนักงานงบประมาณแผ่นดิน.
- ศรีสุดา คล้ายคล่องจิตร "การจัดทำสนธิสัญญา และความตกลงระหว่างประเทศ."
- ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน (2021). "สถิติคดี 1 ปี หลังเยาวชนเริ่มปลดแอก: ยุติการใช้ “กฎหมาย” เป็นเครื่องมือปราบปรามทางการเมือง." Retrieved 23 October, 2021, from <https://tlhr2014.com/archives/32258>.
- เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล (2021). "Principles of freedom of public assembly in the Thai context." King Prajadhipok's Institute Journal 19(3): 95-118.
- สภานักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต "แถลงการณ์องค์การนักศึกษาและสภานักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ขอประณามการใช้ความรุนแรงเพื่อปิดกั้นการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนโดยหน่วยงานรัฐ."
- สภานิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย | Student Council of Chulalongkorn University (2017). "แถลงการณ์สภานิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง ทำที่การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐต่อกลุ่มผู้ชุมนุม."
- สรารุช ทับทอง (2014). รัฐไทยกับการใช้อำนาจในสถานการณ์ฉุกเฉิน: ศึกษากรณีการประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในช่วง พ.ศ. 2552 – 2553, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิทธิมนุษยชน (2015). "ICCPR กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง." Retrieved 6 June, 2022, from [https://humanrights.mfa.go.th/th/humanrights/obligation/international-human-rights-mechanism/ICCPR.php?fbclid=IwAR0u\\_xGk-DqIC7rsX5ukdPZ-vGs2E7T0PMCo9OOnjStn7L5oBsn1PSVWjdk](https://humanrights.mfa.go.th/th/humanrights/obligation/international-human-rights-mechanism/ICCPR.php?fbclid=IwAR0u_xGk-DqIC7rsX5ukdPZ-vGs2E7T0PMCo9OOnjStn7L5oBsn1PSVWjdk).
- สิริธร ราชเดิม (2019). "ความ สัมพันธ์ ระหว่าง กฎหมายระหว่างประเทศ และ กฎหมาย ภายใน: ศึกษา ทาง ปฏิบัติ ของ ตุลาการ ไทย." วารสาร นิติศาสตร์ และ สังคม ท้องถิ่น 3(2): 1-30.
- เอื้ออารีย์ อึ้งจะนิล "หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในกรณีความผิดฐานละเมิดอำนาจ

ศาล." วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 46, ฉบับที่ 3 (กันยายน 2560) ; หน้า 789-815.





จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย  
**CHULALONGKORN UNIVERSITY**

## ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

วิลาสินี จันทร์วุฒิมวงค์

วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี คณะวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมรดกวัฒนธรรม และ  
อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์



จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย  
CHULALONGKORN UNIVERSITY